

TEZĂUR LITURGIC

22 MARTIE

**VIATA
SF. CUVIOS-MUCENIC
EFTIMIE
ATHONITUL
DE LA
CONSTANTINOPOL**

PATRAS, 1882

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΜΑΡΤΥΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ ΝΕΟΥ ΟΣΙΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΟΥ

Ἀθλήσαντος ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ ,αωιδ',
Μαρτίου κβ', τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων.

Ἐκ τῆς ἐκδόσεως *Ἀκολουθία καὶ Βίος τοῦ
Ὁσιομάρτυρος Εὐθύμιου τοῦ Νέου τοῦ ἐκ Δημητσάνης,*
Ἐκδ. Σεκοπούλου, Πάτραι 1882

Καλεῖ ἡμᾶς πρὸς νέαν πανήγυριν ὁ νέος τοῦ Χριστοῦ
ὀσιομάρτυς Εὐθύμιος, καὶ ἡμεῖς ὡς θερμοὶ αὐτοῦ
ἐρασταὶ ἐμβαίνομεν εἰς τὸ στάδιον τῆς διηγήσεως τῶν
ἐνδόξων κατορθωμάτων καὶ τῆς λαμπρᾶς αὐτοῦ
ἀθλήσεως, ἵνα καὶ τὰς ἐπιταγὰς, τὰς ὁποίας ἐλάβομεν
περὶ τούτου, ἐκπληρώσωμεν, καὶ τοὺς συνελθόντας
ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ καὶ Πατέρας πνευματικῶς
δεξιωθῶμεν, καὶ τὸ πρὸς τὸν ἅγιον ἰδιαίτερον ἡμῶν
ὄφλημα ἐν μέρει ἀποδόσωμεν, διηγούμενοι καὶ εἰς
μέσον προβάλλοντες τὰ κατ' αὐτόν, εἰς δοξολογίαν τοῦ
πάντας ἀνθρώπους θέλοντος σωθῆναι καὶ εἰς
ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν.

Πατρίδα μὲν εἶχεν οὗτος ὁ νέος ἀριστεὺς τοῦ Χριστοῦ,
ἀδελφοί, τὴν Πελοπόννησον, καταγόμενος ἐκ τῆς
κώμης Δημητσάνης, γονεῖς δὲ εὐσεβεῖς Παναγιώτην,
καὶ Μαρίαν ὀνομαζομένους, εἶχε δὲ καὶ τρεῖς

μεγαλυτέρους ἀδελφούς, Γεώργιον Χρῆστον καὶ Ἰωάννην, καὶ μίαν ἀδελφὴν Αἰκατερίναν, ὧν αὐτὸς ὁ μικρότερος. Τοῦτον καθ' ὃν καιρὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἔμελλε νὰ γεννήσῃ, τόσους δριμυτάτους πόνους ὑπέφερεν, ὥστε δὲν ἐφάνερονε τὴν εἰς τοῦτον τὸν κόσμον πρόοδόν του, εἰ μὴ μὲ τὸν θάνατον τῆς μητρὸς του, ὡς ἄλλος Βενιαμίν. Πάσχουσα δὲ τοσοῦτοτρόπως, καὶ σχεδὸν ἀπελπισθεῖσα ἀπὸ ἀνθρωπίνην βοήθειαν, ἐνεθυμήθη τὴν θείαν ἀντίληψιν, καὶ Δέσποτα Χριστέ, εἰποῦσα, διὰ τῶν πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἐλευθερίου, ἐλευθέρωσόν με τὴν δούλην σου, καὶ τὸ γεννηθὲν παιδίον νὰ τὸ ὀνομάσω Ἐλευθέριον, εὐθὺς μὲ τὴν εὐχὴν γεννᾷ τὸν θαυμάσιον τοῦτον, ὅστις δέχεται τὴν ὀνομασίαν παρὰ τῆς μητρὸς κατὰ τὴν εὐχὴν Ἐλευθέριον. Ἀνατρέφεται λοιπὸν, καὶ αὐξάνει χαριέστατα, καὶ ὅτε ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν δεκτὴν μαθήσεως, ἔβαλεν αὐτὸν ἡ μήτηρ του εἰς τὸ κοινὸν τοῦ κωρίου σχολεῖον, ἵνα μανθάνῃ τὰ ἱερὰ γράμματα. Ὁ δὲ πατὴρ του μετὰ τῶν δύο μεγαλυτέρων ἀδελφῶν ὑπῆγεν εἰς τὸ Ἰάσιον τῆς Μολδαβίας, καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖ ἐπραγματεύετο. Τυχῶν οὖν φύσεως ἀγαθῆς, ἔμαθεν εἰς ὀλίγον διάστημα τὰ κοινὰ λεγόμενα γράμματα, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ μέγαλον σχολεῖον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης μετὰ τοῦ ἀταδέλφου του Ἰωάννου, ὅπου ἐδιδάσκετο τὴν γραμματικὴν.

Ὀλίγα λοιπὸν τῶν ἱερῶν ἐκείνων μαθημάτων ἀκούσας, ἀναβαίνει μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του εἰς

Κωνσταντινούπολιν, καὶ μικρὸν μαθητευθέντες ἀμφοτέρω ἐῖς τὴν τοῦ Κουροῦ τζεσμὲ (ξηρᾶς κρήνης) λεγομένην σχολήν, ὑπῆγαν ἐῖς τὸ Ἰάσιον πρὸς τὸν πατέρα των, καὶ μετὰ δύο χρόνους λαμβάνει ἐννοίας ἀγαθᾶς, διὰ νὰ ἔλθῃ ἐῖς τὸ Ἅγιον Ὅρος νὰ γίνῃ μοναχός. Ὅθεν ἀναχωρήσας ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ ἀδελφούς του, θέλων νὰ διέλθῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐμποδίσθη ἀπὸ τὰς καιρικὰς τότε ἀνωμαλίας καὶ τοὺς μεταξὺ τῶν Ῥώσων καὶ Τούρκων πολέμους, καὶ ἀπῆλθεν ἐῖς Ὀδησσὸν διὰ νὰ εὖρη δῆθεν ἀπὸ ἐκεῖ εὐκολωτέραν διάβασιν. Μὴ δυνηθεὶς δὲ νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, ἀναβαίνει ὀπίσω, καὶ ἐρχόμενος ἐῖς Βουκουρέστιον τῆς Βλαχίας, ἔμεινε χρόνον ἓνα καὶ ἡμισυ παρὰ τῷ Προξένῳ τῆς Γαλλίας καὶ τινὶ ὑπαλλήλῳ Μαγγιόρῳ Ῥώσῳ. Αὐτοῦ εὐρισκόμενος, δὲν ἐνθυμεῖται πλέον τὸ Ἅγιο Ὅρος, ἀλλὰ βλέπων ὅτι ὁ κόσμος, ἡ σὰρξ καὶ ὁ διάβολος τοῦ ἀνοίγουν θύραν ἀτάκτων καὶ ἀσέμνων ἡδονῶν, γίνεται ἔκδοτος ἐῖς αὐτάς, καὶ χωρὶς νὰ διαστείλῃ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, κατακαίεται ὅλος ἀπὸ τὴν φλόγα τῆς νεανικῆς ἡδυπαθείας, καὶ ἔγινε θέατρον τῆς ἀθλιότητος καὶ ἀμαρτίας. Ἄλλ' ἐπειδὴ πολλάκις διὰ νὰ τελεσθῇ ἡ ἀμαρτία θέλει καὶ ἔξοδα, ἐδανείζετο ὁ Ἐλευθέριος διὰ νὰ καθυποβάλλῃ ἑαυτὸν περισσότερον ἐῖς τὴν δουλείαν τῶν ἡδονῶν τῆς ἀμαρτίας.

Ἔτυχε δὲ τότε νὰ εἶναι ἐκεῖ ἐῖς Βουκουρέστιον καὶ οἱ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Τουρκίας πρέσβεις τῆς εἰρήνης, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀπελθὼν, ἐκολλήθη πρὸς ἓνα

ἐκείνων, τοῦτο μὲν, ἵνα ἀπολαμβάνῃ ἀφόβως καὶ ἀφθονωτέρας τὰς ἡδονὰς καὶ τρυφὰς τοῦ Βουκουρεστίου, ἐν ὧσφ ἐκεῖ εὐρίσκετο· τοῦτο δέ, ὅπως δυνηθῆ μετ' αὐτοῦ νὰ ἀπέλθῃ καὶ εἰς Κωνσταντινούπολιν· διότι, καθὼς μᾶς διηγῆθη, ὁ χορτασμὸς τῆς ἀμαρτίας ἐπροξένει εἰς αὐτὸν καὶ ἀηδίαν τὸ ὕστερον, καὶ τοῦτο εἶναι ἀληθές, καθὼς τὸ ἐπιβεβαιοῖ καὶ ὁ θεῖος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος.

Μετ' ὀλίγον οὖν καιρὸν καταβάντες οἱ πρέσβεις εἰς Σούμλαν, ἐχρονοτρίβουν ἐκεῖ διὰ τὰς περιστάσεις. Εὐρισκόμενος ἐκεῖ ὁ Ἐλευθέριος ἐλυπεῖτο διὰ τὴν σκληρότητα τοῦ αὐθέντου του Καπουτζῆ. Βαρυνθεὶς δὲ διὰ τὴν βραδύτητα τῆς ὁδοιπορίας του, παρακινηθεὶς παρὰ τινος συνοδοιπόρου του Ἀδριανουπολίτου ἀρνησιχρίστου, πρόην Κωνσταντίνου λεγομένου, ὁ Ἐλευθέριος ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ αὐτοθελήτως εἰς τὸν Ῥαῖς Ἐφέντην Γαλήπην καλούμενον, ὄντα ἐκεῖ, καὶ ἠρνήθη φεῦ! τὸν Χριστόν, καὶ ἐδέχθη τὴν πλάνης τοῦ Μωάμεθ, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας περιετμήθη, κατὰ τὸν νόμον τοῦ ἐπαράτου καὶ πλάνου!

Ἐξώμοσε μὲν ὁ Ἐλευθέριος, ἀλλ' ἡ χάρις ἀπὸ αὐτὸν παντελῶς δὲν ἀνεχώρησεν. Ὅθεν εὐρισκόμενος εἰς τοὺς ἀφορήτους πόνους τῆς περιτομῆς, ἐνθυμεῖτο πάλιν τὴν πατριὸν του θρησκείαν καὶ εὐσέβειαν, ἀναπολῶν εἰς τὸν νοῦν τὸ ὄνομα τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀναμιμνησκόμενος τοῦ οὐρανίου

πατρός, ὡς ὁ ἄσωτος υἱός. Καὶ ἤθελε μὲν νὰ ἐπικαλεσθῆ τὴν θεϊαν αὐτοῦ βοήθειαν, ἀλλ' ἐμποδίζετο, καὶ δὲν ἠδύνατο, διότι ἔλαβε τὸ χάραγμα τῆς σφραγίδος τοῦ νοητοῦ ἀντικρίστου καὶ εἰς τὴν δεξιάν του χεῖρα καὶ εἰς τὸ μέτωπον, καὶ δὲν ἐδύνατο οὔτε χεῖρας ὁσίας νὰ ἄρῃ εἰς τὸν οὐρανόν, οὔτε τὸν ἡγεμόνα νοῦν νὰ διευθύνῃ πρὸς τὸ τρισήλιον σέλας τῆς θεότητος. Ὅθεν καταφεύγει εἰς μόνα τὰ δάκρυα, καὶ εὐθὺς ὅτε ἤκουσε τὸν ἀλέκτορα τῆς συνειδήσεως φωνοῦντα καὶ ἐλέγχοντα αὐτὸν διὰ τὸ τόλμημα τῆς ἐξωμόσεως, ἐξῆλθεν ἔξω μὲ τὸν νοῦν του ἀπὸ τὴν αὐλὴν τῆς παρανόμου καὶ ἀθέου ἐκείνης θρησκείας, εἰς τὴν ὁποίαν τότε εἶχεν εἰσέλθει, καὶ ἔκλαυσε πικρῶς ὡς ἄλλος Πέτρος. Τοσαῦτα δὲ ἦσαν ἐκεῖνα τὰ δάκρυα, ὥστε θαρρῶν εἰπεῖν, ὅτι τὰ ἐδέχθη ὁ φιλόψυχος Ἰησοῦς, καὶ ἀντεσήκωσε τὴν προλαβοῦσαν ἄρνησιν τοῦ Ἐλευθερίου, ὡς καὶ τοῦ πρωτοκορυφαίου Πέτρου.

Ἐμεινε λοιπὸν μετὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων ὁ φαινόμενος Ἐλευθέριος οὐχὶ δὲ καὶ νοούμενος· διότι ἔχων ὄλον του τὸν νοῦν πρὸς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀρνήσεως, ἄλλως ἐδεικνύετο παρὰ ὅπως ἔπρεπε νὰ φαίνεται. Διὸ καὶ ὑποπτευόμενοι τὴν φυγὴν του οἱ Ἀγαρηνοί, οὐ μόνον δὲ τῷ ἔδιδαν ἄδειαν νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν σατανικὸν ἐκεῖνον οἶκον, ἀλλὰ καὶ τὸν παρεφύλαττον, παρατηροῦντες τοὺς λόγους καὶ τὰ κινήματά του. Ὅθεν μίαν ἡμέραν ἰδόντες ἐπάνω του ἓνα μικρὸν σταυρὸν, τὸν ὁποῖον πρὸ τῆς ἐξωμόσεως εἶχε καὶ ἐφύλαττεν εἰσέτι ὡς ἓν σημεῖον τῆς προτέρας του

εὐσεβείας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὡς μάχαιραν κεκρυμμένην, ἵνα συντριψῆ ὕστερον μὲ αὐτὸν τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου, καὶ ἐλευθερωθῆ ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀθέων, ὡς στρουθίον ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων, τὸν ἐπῆραν εὐθὺς οἱ ἀσεβεῖς ἐκεῖνοι καὶ σύνδουλοί του, καὶ τὸν ἔδειξαν εἰς τὸν Ῥαῖς Ἐφέντη, ἐγκαλοῦντες τὸν Ἐλευθέριον, ὅτι ἐφρόνει ἀκόμη τὰ τῶν Χριστιανῶν. Ὁ δὲ ἀξιογέλαστος ἐκεῖνος Ἐφένδης τοὺς ἔπεισε μὲ λόγους σοφούς, ὅτι δὲν ἦτο, διὰ τοῦτο ἀξιοκατάκριτος ὁ Ῥεσίτης (οὕτω τὸν ὠνόμασαν), ἂν ἀκόμη κρατεῖ τὰ χριστιανικὰ σημεῖα· διότι πῶς ἠδύνατο αὐτὸς εἰς διάστημα ἡμερῶν ὀλίγων νὰ αἰσθανθῆ τὴν γλυκύτητα τῆς πίστεώς των; Τοῖς εἶπε δὲ νὰ ἀφήσωσιν αὐτὸν, ἕως μὲ τὸν καιρὸν νὰ ἔλθῃ εἰς θεογνωσίαν (ὦ τῆς μωρίας! ἀντὶ εἰς μισοθεΐαν). Μὲ τοιούτους λόγους ἠσύχασεν ὁ μάταιος ἡγεμὼν τοὺς ἀσεβεῖς ἐκεῖνους. Μετὰ δὲ μῆνας τέσσαρας τῆς εἰς Σούμλαν διατριβῆς των, ἦλθον εἰς Ἀδριανούπολιν, καὶ, ἐπειδὴ ἔβλεπε τὰ θηρία ἐκεῖνα μᾶλλον, ἢ ἀνθρώπους τοῦ Ῥαῖς Ἐφέντη ὅτι ἐζηλοτύπουν διὰ τὴν περιποίησιν, τὴν ὁποίαν ἐκεῖνος ἔδειχνε πρὸς τὸν Ἐλευθέριον, καὶ ἐμνησικάκουν ὡς δῆθεν ζηλωταὶ τῆς θρησκείας των διὰ τὸν σταυρὸν, περὶ οὗ προείπομεν, εἶχεν ὁ Ἐλευθέριος φόβον καὶ ἀγωνίαν, ὑποπτευόμενος, μήπως ἤθελον τὸν φονεύσει καθ' ὁδόν, καὶ ἀποθάνει (φεῦ) εἰς τὴν ἄθεον ἐκείνην θρησκείαν. Ὅτε δὲ ἔφθασεν ἡ ἄπιστος ἐκείνη καὶ μιὰρὰ παρεμβολὴ εἰς Ἀδριανούπολιν, ἔτυχε νὰ εἶναι ἡ

ἡμέρα Σάββατον, καὶ ἡ ὥρα ἐκείνη, καθ' ἣν οἱ
χριστιανοὶ ἀφήνοντες τὰς ὑπηρεσίας των καὶ ἐργασίας,
συντρέχουσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας, ἵνα ἀκούσωσι τὸν
ἑσπερινὸν εἰς ὕμνον τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος
Χριστοῦ. Τότε δὴ καὶ ὁ Ἐλευθέριος λαθὼν τὸ ἄπιστον
ἐκεῖνο πλῆθος, ἔδραμεν εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς
πόλεως ἐκείνης. Ἦτο δὲ ἀρχιερεὺς ὁ ὕστερον
προβιβασθεὶς πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ὁ
καὶ μαρτυρικοῦ τέλους ἀξιωθείς ἐν τῷ καιρῷ τῆς
ἐπαναστάσεως ἐν τῇ αὐτῇ πόλει μετὰ τὴν ἀπὸ τῆς
πατριαρχείας παραίτησιν, ἱερομάρτυς Κύριλλος.
Μαθὼν ὁ Ἐλευθέριος, ὅτι ὁ ἐπίσκοπος εὕρισκετο εἰς
τὴν ἐκκλησίαν, ψάλλων τὸν ἑσπερινόν, ὡς εἶπομεν,
ἦλθε καὶ ἔστη ἔξωθεν τοῦ ναοῦ. Καὶ ἰδὼν τὸν
ἱεροδιάκονον θυμιῶντα τοὺς πιστοὺς, ἐπληγώθη τὴν
καρδίαν, στοχαζόμενος, ὅτι αὐτὸς μόνον ἐστερεῖτο τῆς
χάριτος τοῦ θυμιάματος. Μόλις οὖν δυνηθεὶς νὰ
κρατήσῃ ἑαυτὸν, ἐπροσποιήθη, ὅτι ἤρχετο ἀπὸ
Κωνσταντινουπόλιν καὶ εἶχε γράμματα ἀναγκαῖα πρὸς
τὸν Δεσπότην, καὶ ἐζήτηι ἀφεύκτως τὴν συντυχίαν του.
Μαθὼν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς ταῦτα διὰ τοῦ διακόνου, δὲν
ἐξῆλθε τοῦ ναοῦ εἴτε διὰ τὸν ἑσπερινόν, εἴτε καὶ δι'
ἄλλην τινὰ ὑποψίαν, ἀλλ' ἀπέστειλε τὸν ἐπίτροπον τῆς
Ἐκκλησίας ἵνα μάθῃ τὰ περὶ τοῦ ζητοῦντος, καὶ λάβῃ
δῆθεν τὰ γράμματα. Τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἐλευθέριος, εἶπε
καθ' ἑαυτὸν, ὅτι τοῦτο εἶναι τῆς ἀποτυχίας του.
Παραμερίσας δὲ ὀλίγον, διηγῆθη εἰς τὸν ἐπίτροπον
παροδικῶς τὴν ἐξάρνησίν του, καὶ ὅτι ἐζήτηι βοήθειαν

τινα, ἥτις συνίστατο εἰς τὸ νὰ δοθῶσιν αὐτῷ ἐνδύματα χριστιανικά. Ὁ δὲ ἐπίτροπος ἀκούσας ταῦτα, ἢ ἀπὸ φόβον ὡς ἀκούων καὶ βλέπων τὰ στρατεύματα τῶν ἀσεβῶν εἰσερχόμενα εἰς Ἀδριανούπολιν, ἢ καὶ ἀπὸ φυσικὴν του βαρβαρότητα καὶ σκληρότητα ἐναντιούμενος εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ Ἐλευθερίου, ἔβαλε φωνὰς ἀτάκτους (ἀντὶ τοῦ παρηγορῆσαι καὶ περιθάλψαι τὸ πλανώμενον τοῦ Χριστοῦ πρόβατον), καὶ ἀπεδίωξεν αὐτὸν ἐκεῖθεν. Τούτου αἱ κραυγαὶ κατάφοβον καὶ ἔντρομον ἐποίησαν τὸν Ἐλευθέριον, μήπως ἤθελε πάθει καὶ ἄλλο τι πρὸς τοῖς ἄλλοις δεινοῖς. Ὅθεν ὑπέστρεψεν ὀπίσω μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κατάπικρος τῇ καρδίᾳ. Ἀποτυχὼν λοιπὸν τούτου, ἔδραμεν εἰς ἄλλον μέσον στοχασμὸν. Καὶ μίαν ἡμέραν ἰδὼν τινα χριστιανὸν ὀπλοποιὸν κατὰ τὸ ἐπιτήδευμα, τῷ διηγήθη ὀλίγον τὴν κατάστασιν του, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τῷ φέρῃ ἐνδύματα χριστιανικὰ εἰς διωρισμένην ὥραν. Ὁ δὲ καλὸς ἐκεῖνος χριστιανὸς ἠτοίμασε τὰ φορέματα, καὶ τὰ ὑπῆγε, καθὼς διωρίσθη. Ἄλλ' ἐκ συνεργείας τοῦ πονηροῦ ἀπέτυχε καὶ αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ ὁ Ἐλευθέριος, μὴ δυνηθεὶς νὰ λανθᾷ τὸ ἀσεβὲς ἐκεῖνο καὶ ἄτακτον πλῆθος. Ὅθεν ἐπιτρώσκετο ἡ καρδία του ἀπὸ λύπην ἀνυπέρβλητον, καὶ πάντοτε συγνὸς καὶ ἀμειδῆς ἐφαίνετο. Ὅθεν καὶ οἱ σύνδουλοί του θεωροῦντες αὐτὸν οὕτω περίλυπον ὄντα, οἱ μὲν ὠνείδιζον αὐτόν, οἱ δὲ ἐσπούδαζον παντοιοτρόπως νὰ τὸν φέρωσιν εἰς εὐθυμοτέραν κατάστασιν, καὶ ἀποδιώξωσι τὴν λύπην

ἀπὸ αὐτόν, ἥτις ἐφαίνετο ζωγραφημένη εἰς τὸ πρόσωπόν του. Διότι κατὰ τὸν Σολομῶντα· «καρδίας εὐφραινομένης τὸ πρόσωπον θάλλει, ἐν δὲ λύπαις σκυθρωπάζει». Ὁ δὲ ἀσεβὴς ἐκεῖνος αὐθέντης τοῦ Ῥαῖς Ἐφέντης, βλέπων αὐτὸν οὕτω σκυθρωπὸν, σύννουν, τί δὲ δὲν τῷ ὑπέσχετο, διὰ νὰ λύσῃ τὴν λύπην του; Ἄλλ' ὁ Ἐλευθέριος ὑπεκρίνετο, ὅτι διὰ τὴν μητέρα του ἐλυπεῖτο, ἔλεγε δὲ τὸ τοῦ Δαυΐδ· «Οἱ νεφροί μου ἐξεκαύθησαν καὶ ἠλλοιώθησαν τῇ ἀρνήσει σου, Χριστέ!».

Διέτριψαν λοιπὸν εἰς Ἀδριανούπολιν ὑπὲρ τοὺς τρεῖς μῆνας, καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὅλιγον δὲ ὁ λόγος ἔλειψε νὰ παραδράμῃ, ὅτι εὐρισκόμενος ὁ Ἐλευθέριος εἰς Βουκουρέστιον, ἐγνωρίσθη καὶ ἐφιλιώθη καὶ μετὰ τοῦ ὁσιομάρτυρος Ἰγνατίου ἐκεῖ, ὅστις ἐλθὼν εἰς Σούμλαν διὰ τὴν τότε ἀνάγκην, καὶ κρατηθεὶς ἀπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς, φοβηθεὶς ἔδωκε λόγον ἐξωμόσεως. Πλὴν τὰ κατ' αὐτὸν μένουσιν εἰς ἄλλην διήγησιν· νῦν δὲ εἰς τὰ λοιπὰ τῆς διηγήσεως ἃς ἐπανέλθωμεν.

Ὁ Ἐλευθέριος λοιπὸν ἐκρατεῖτο εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ῥαῖς Ἐφέντη, ὅστις υἱὸν αὐτοῦ θετὸν ἐκάλει καὶ ὑπέγραφε, καὶ διὰ παντοίων τρόπων καὶ μηχανῶν ἐσπούδαζε νὰ φέρηται παρηγορητικὸς πρὸς αὐτόν, ὡς εἴρηται, ἀλλὰ δὲν ἐσυγχώρει εἰς αὐτόν νὰ ἐξέρχηται τῆς οἰκίας αὐτοῦ. Ὅθεν οὕτω βλέπων ἑαυτὸν περιεστοιχισμένον καὶ φυλαττόμενον ὁ Ἐλευθέριος, κατέφυγεν εἰς τὴν

ἀντίληψιν τῆς Θεοτόκου, τῆς κοινῆς τοῦ γένους τῶν
χριστιανῶν προστάτιδος, καὶ καὶ ἐγγυήτριας τῶν
ἀμαρτωλῶν, ὡς ἄλλη ὁσία Μαρία Αἰγυπτία, καὶ ἔλεγε
δεόμενος· Γενοῦ μοι ἐγγυητῆς πρὸς τὸν υἱὸν σου, ὦ
Δέσποινα, τὸν ὁποῖον ὁ τάλας ἠρνήθην, καὶ ἀνάγαγέ
με ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς ἀπωλείας ταύτης, «ὅτι εἰσῆλθον
ὔδατα ἕως ψυχῆς μου· ἐνεπάγην εἰς ἰλὸν βυθοῦ, καὶ
οὐκ ἔστι μοι ὑπόστασις· δός μοι χεῖρα βοηθείας, ὦ
Δέσποινα, κειμένῳ χαμαί, καὶ ἀνάγαγέ με ἐκ τοῦ
βυθοῦ τῆς ἀπωλείας· λύτρωσαί με ἐκ τῆς τυραννίδος
τοῦ διαβόλου, ἢ λυτρώσασα τὸ ἀνθρώπινον γένος καὶ
περιχαρῶς δεχομένη τὰ δάκρυα καὶ τὴν μετάνοιαν
τῶν ἀμαρτωλῶν. Τοιαῦτα συνεχῶς βοῶντι ἀλαλήτως
πρὸς τὴν Θεοτόκον, τῷ ἦλθεν ἐξ ὕψους βοήθεια, καὶ
ἔλαβε τοσαύτην τόλμην καὶ ἀνδρείαν παρὰ τῆς
Θεομήτορος, ὥστε ἀπεφάσισεν, ἢ, ἂν δυνηθῇ, νὰ
ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν σατανικὸν ἐκεῖνον οἶκον, ἢ τέλος
πάντων νὰ παρρησιάσῃ ἑαυτὸν χριστιανόν, καὶ νὰ
λάβῃ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον. Μετὰ δὲ ἡμέρας δέκα
τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀφίξεώς του τὸ ἑσπέρας
οὕτως ἐμελέτησε καθ' ἑαυτὸν καὶ ἀπεφάσισεν, ὡς
εἴπωμεν, ἐπικαλούμενος εἰς βοήθειαν τὴν Θεοτόκον.
Ἄλλ' ὁ σατανᾶς τῷ ἔστησε παγίδα νέαν μικρὰν μὲν
φαινομένην, ἀλλὰ μεγάλην οὖσαν κατὰ ἀλήθειαν. Ἡ
δὲ ἦτο ἡ φιλοδοξία, διὰ τῆς ὁποίας ἐτεχνεύθη ὁ
πονηρὸς νὰ ἀλλοιώσῃ καὶ ὑποχαλάσῃ τὸν τόνον καὶ
τὴν ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε, καὶ νὰ ὑποχαλάσῃ
τὸν τόνον καὶ τὴν ἀπόφασιν, τὴν ὁποίαν ἔκαμε, καὶ νὰ

ὑποδουλωθῆ τὸ ἐλεύθερον αὐτοῦ φρόνημα εἰς μάταια καὶ σητόβρωτα ἐνδύματα, διὰ τὰ ὅποια κατέβαλεν ὑπὲρ τὰς τρεῖς χιλιάδας ἔξοδα ὁ Ῥαῖς Ἐφέντης κινούμενος ἀπὸ τὸν διάβολον· τὰ ὅποια τῷ τὰ ἔπεμψε δῶρον διὰ τῶν γυναιῶν τοῦ γυναικωνίτου αὐτοῦ. Αὗται προσκαλεσάμεναι καὶ ἀποδοῦσαι αὐτά, συνεχαίροντο ὡς μὲ υἱὸν θετὸν αὐτῶν τάχα, ὑποσχόμεναι καὶ ἄλλα μύρια ἀγαθὰ, ἡδονάς, δόξας, ἀναπαύσεις, καὶ ὅσα δύναται τις νὰ νοήσῃ ὅτι εὐρίσκοντο εἰς τὸν οἶκον ἐκεῖνον τῆς ἀπωλείας. Ἄλλ' ὁ καλὸς καὶ γενναῖος Ἐλευθέριος ἀσμένως μὲν ὑπεκρίθη ὅτι τὰ ἐδέχθη, καὶ μυρίας εὐχαριστίας ἀνταπέστειλε διὰ τοῦ προσφέροντος δούλου· εἶτα δὲ ἀνοίξας αὐτά, καὶ ἰδὼν τὴν λαμπρότητα καὶ πολυτέλειαν τῶν φορεμάτων ἐκεῖνων, ἐμειδίασε, καὶ εἶπε· «τέχνη καὶ παγίς σου εἶναι τοῦτο, διάβολε ἵνα με ὑποσκελίσης, δόλιε»· καὶ παριδὼν αὐτά, ἐδόθη εἰς προσευχὴν ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην, ζητῶν μετὰ δακρῦων νὰ τῷ εὐκολυνθῆ ἡ φυγὴ ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ στόματος τοῦ ἄδου. Τὸ δὲ πρωῖ, ὅτε ἦρχισαν αἱ κροκοειδεῖς αὐγαὶ τοῦ ἡλίου νὰ διαδίδωνται ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων, ὁ Ἐλευθέριος κατέβη τὴν κλίμακα, καὶ ὑψώσας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν του εἰς τὸν νοητὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης Χριστόν, εἶπε· «γενοῦ μοι, ὦ Δέσποτα, φῶς καὶ ὁδηγία πρὸς σωτηρίας ὁδόν, εἰς τοὺς ἐχθρούς σου δὲ τούτους δὸς σκότος ψηλαφητόν, ἵνα μὴ με ἴδωσι καὶ ἐμποδίσωσιν· ὅτι ἰδοὺ ἐξέρχομαι εἰς ἀναζήτησίν σου, ὡς ἡ ἀσματίζουσα νύμφη. Δέσποτα, ἐπάκουσόν μου

διὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου, καὶ χάρισαί μοι εὐκολίαν τῆς ἐξόδου διὰ πρεσβειῶν τῆς παναχράντου σου Μητρὸς καὶ πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν».

Ταῦτα λέγων ἀπὸ ψυχῆς συντετριμμένης, ἤλθεν εἰς τὴν θύραν τοῦ οἴκου, καὶ εἶρε τινα θυρωρὸν γέροντα, ὅστις μετ' ὀλίγον ἀπήλθε πρὸς ἰδίαν του ὑπηρεσίαν τότε, καὶ ἔμεινε ἐλευθέρα ἢ ἔξοδος, εἰς τὸν Ἐλευθέριον. Μόλις λοιπὸν ἰδὼν ἑαυτὸν ἐλεύθερον διὰ τῆς θείας ἐπικουρίας, ἐξῆλθε μὲ μεγάλην ταχύτητα, καὶ δρομαῖος ἔφθασεν εἰς τὸ πατριαρχεῖον ζητῶν ἓνα πνευματικὸν γνώριμόν του Πελοποννήσιον, καθήμενον ἄντικρυ τῆς μικρᾶς θύρας τοῦ πατριαρχείου. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἰδὼν αὐτὸν ἐξέστη πρὸς τοῦτον, ἐξωμολογηθῆ ὁ Ἐλευθέριος πάντα, ὅσα ἄνωτέρω διηγήθημεν, καὶ ὁμολογῶν ἑαυτὸν χριστιανόν, τῷ ἐζήτηει ἐνδύματα χριστιανικά. Ὁ δὲ πνευματικὸς, τὸ μὲν, μὴ δυνάμενος νὰ τὰ οἰκονομήσῃ, τὸ δέ, καὶ φοβούμενος, δὲν ἐδέχθη τὴν αἴτησιν· συμβουλεύσας ὅμως αὐτὸν μὲ λόγους ψυχωφελεῖς, τὸν ἀπέλυσεν. Ἦτο δὲ τότε νὰ βλέπη τις τὸν Ἐλευθέριον τρέχοντα ἄνω καὶ κάτω, σπεύδοντα νὰ κρύψῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀνομίας, καί, ἂν ἦτο τυχὸν πέτρα καμμία, νὰ ὑποκρυβῆ, ὡς ὁ Μωϋσῆς πάλαι, ἵνα ἴδῃ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.

Ἐμβὰς δὲ εἰς ἀκάτιον, διεπέρασεν εἰς τὸν Γαλατᾶν, καὶ σπεύσας ἀνέβη εἰς τὸ Σταυροδρόμιον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ παλάτιον τοῦ πρέσβεως τῆς Ῥωσσίας, καὶ ἐκεῖ

μετὰ μεγάλης φωνῆς ἐξεβόησε, λέγων· «Δόξα σοι τῷ ἀναγανόντι με ἐξ ἄδου καὶ ἐκ σκιᾶς θανάτου Χριστῷ τῷ Θεῷ». Οἱ δὲ δοῦλοι τοῦ παλατίου ἐξέστησαν ἰδόντες τὸν Ἐλευθέριον μὲ στολὴν τῶν Ἀγαρηνῶν, ἐπειδὴ ἤξευρον αὐτὸν χριστιανὸν ὄντα πρότερον· διότι παρέδραμεν ὁ λόγος νὰ δηλώσῃ ὅτι, ὅτε ἦτο τὸ πρότερον εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐστάθη ὀλίγον καιρὸν ἔσω εἰς αὐτὸ τὸ παλάτιον, καὶ ἦτο γνωστὸς εἰς ὅλους. Μαθόντες δὲ τὰ κατ' αὐτὸν ἐκεῖνοι καὶ συμπονήσαντες, ἐξέδυσαν αὐτὸν εὐθὺς τὰ δηλωτικὰ τῆς ἀσεβείας ἱμάτια, καὶ τὸν ἐνέδυσαν χριστιανικά, καὶ κοινὴν πανήγυριν συστησάμενοι ἐδόξασαν μὲν τὸν Θεὸν ὡς ἔπρεπεν, ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ οἰκονομικῇ ἐλευθερίᾳ τοῦ δούλου του, ἐπόμπευσαν δὲ τὴν κατάπτυστον πλάνην τῶν Ἀγαρηνῶν, ἐξουθενοῦντες τὰ πολυτελῆ ἐκεῖνα φορέματα. Μετὰ δὲ ἡμέρας τέσσαρας εὐρόντες πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ πλεύσῃ διὰ τὸν Στρυμωνικὸν κόλπον, καὶ ἔμελλε νὰ περάσῃ ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος Ἄθω, ἐπεβίβασαν εἰς αὐτὸ τὸν Ἐλευθέριον. Εἶχε δὲ συνοδίτην καὶ ἓνα θεοφιλῆ χριστιανὸν Πελοποννήσιον ἀπὸ παλαιᾶς Πάτρας, Ἰωάννην καλούμενον, ὅστις ἦτον ἔτοιμος ἵνα πλεύσῃ μὲ ἄλλο πλοῖο διὰ Ῥωσσίαν, πλὴν μαθὼν τὰ τοῦ Ἐλευθερίου, συνώδευσεν αὐτόν, καὶ ἦλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθω.

Μέρος δεύτερον

Φθάσαντες δὲ εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος τῆ τοῦ Θεοῦ βοηθεία καὶ προμηθεία τῆς Θεοτόκου, ἐξελθόντες τοῦ πλοίου, ἦλθον κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἱερὰν Λαύραν. Ἐκεῖ περιέτυχον τὸν παναγιώτατον πατριάρχην πρῶην Κωνσταντινουπόλεως κύριον Γρηγόριον, ἐκεῖ τότε διατρίβοντα ἐξωμολογήθη λοιπὸν εἰς αὐτὸν ὁ Ἐλευθέριος ἅπαντα τὰ κατ' αὐτὸν, τὰ ὅποια ἀκούσας συνεπόνθησε καὶ συνήλγησε ὁ μακάριος Γρηγόριος, καὶ μεγάλας εὐχαριστίας ἀνέπεμψε τῷ Θεῷ διὰ τὴν παράδοξον ἀπαλλαγὴν τοῦ Ἐλευθερίου. Καὶ τὸν μὲν φιλόχριστον συνοδίτην Ἰωάννην μὲ ἐπαίνους καὶ εὐλογίας καὶ ἐπαγγελίας μισθῶν ἀδροτάτων παρὰ Θεοῦ καταστέψας καὶ ἐφοδιάσας, ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ, τὸν δὲ πνευματικῶς ἀσθενοῦντα, καὶ τετραυματισμένον ὑπὸ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ καὶ πολεμήτορος Ἐλευθέριον ἐκράτησε παρ' ἑαυτῷ, διορίσας αὐτὸν νὰ ἀπέρχηται καθημέραν εἰς ἓνα ἐνάρετον καὶ εὐλαβῆ πνευματικὸν Μελέτιον καλούμενον, Κρήτα, πλησίον ἐκεῖ καθήμενον, νὰ ἀκούῃ τὰς ἰλαστηρίους εὐχὰς κατὰ τὴν διάταξιν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὕτω μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας νὰ χρισθῆ μὲ τὸ ἅγιον μῦρον, καὶ νὰ γίνῃ πάλιν δοῦλος Χριστοῦ, ἀναδεχόμενος τὴν πρώτην ὀνομασίαν χριστιανός, καὶ πάλιν γραφόμενος εἰς τὸν οὐράνιον κατάλογον τῶν ὀρθοδόξων, λαμβάνων τὸ δικαίωμα νὰ εἶναι κληρονόμος Θεοῦ καὶ συγκληρονόμος Χριστοῦ. Οὕτω ποιήσας ὁ Ἐλευθέριος καὶ λαβὼν τὸ χρίσμα, ἀνέβη εἰς τὴν Σκήτην τῆς Ἁγίας Ἄννης, πρὸς τὸν ἱερὸν

ἐκεῖνον ἄνδρα, παπᾶ Βασίλειον, ὅστις καὶ ἄλλους ἀρνησιχρίστους μάρτυρας τῷ Χριστῷ ἐναπέδειξε, γενόμενος εἰς αὐτοὺς συνεργὸς καὶ συνοδοιπόρος μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας του ζωῆς καὶ ἔξοδα μεγαλύτερα τῆς ἰδικῆς του καταστάσεως. Εἰς τοῦτον λοιπὸν ἐλθὼν τότε ὁ Ἐλευθέριος, καὶ μετὰ συντετριμμένης καρδίας καὶ ταπεινοῦ πνεύματος ἐξομολογηθεὶς τὴν τε παράπτωσιν αὐτοῦ καὶ τὴν παράδοξον ἐλευθερίαν καὶ τὰ ἄλλα κακὰ, ὡς ἄνω εἶπωμεν, ἐκίνησεν εἰς συμπάθειαν τὴν μακαρίαν ἐκείνην ψυχὴν τοῦ παπᾶ Βασιλείου, ὅστις ἐκράτησεν αὐτὸν εἰς τὴν συνοδίαν αὐτοῦ.

Μείνας λοιπὸν ἐκεῖ ἡμέρας εἴκοσι, τὸ κατὰ δύναμιν ἀγωνιζόμενος, πείθει καὶ μὴ θέλοντα τὸν πνευματικὸν παπᾶ Βασίλειον, καὶ δίδει εἰς αὐτὸν τὴν ἄδειαν ἵνα ὑπάγῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν, μὲ ἐντολὴν τοιαύτην, ὅτι, ἂν γνωρισθῇ ἀπὸ τοὺς ἐπαράτους ἐκείνους Ἀγαρηνοὺς, νὰ παρρησιασθῇ· εἰ δὲ μὴ, νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπρακτος, χωρὶς νὰ τολμήσῃ μόνος του νὰ ἐμβάλῃ ἑαυτὸν εἰς τοιοῦτον κίνδυνον. Ὁ Ἐλευθέριος ἐδέχθη μετὰ χαρᾶς τὴν ἐντολὴν τοῦ γέροντος καὶ προθύμως ἀνέβη εἰς Κωνσταντινούπολιν. Καὶ εἰς διάστημα ἡμερῶν ὀκτώ, μολονότι συνανεστράφη μὲ ἐξ δούλους τοῦ Ῥαῖς Ἐφέντη γνωρίμους του, κρίμασιν, οἷς οἶδεν ὁ Θεός, δὲν ἐγνωρίσθη ἀπὸ αὐτούς. Ὅθεν ἐλυπήθη πολλὰ δι' αὐτό, καὶ κρίνας τὸ πρᾶγμα διὰ μεγάλην ἀποτυχίαν του, ἐπανῆλθε πάλιν εἰς τὸν γέροντά του τὸν πνευματικὸν ἐκεῖνον τοῦ Πατριαρχείου, περὶ οὗ

προείπομεν, καὶ τῷ ἐφάνερωσε τὰ κατ' αὐτόν, προσθέσας καὶ τὴν ἐντολὴν τοῦ γέροντος, καὶ ὅτι ἀπεφάσισε νὰ παραβῆ τὴν ἐντολὴν καὶ νὰ παρρησιασθῆ, μὴ δυνάμενος νὰ ὑπομείνῃ τὴν ἔνδοθεν καῦσιν τῆς Χριστοῦ ἀγάπης. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἐσπούδασε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ μὲ διαφόρους τρόπους, ἀλλὰ μὴ δυνηθεὶς νὰ μεταβάλλῃ τὸν σκοπὸν του, ἔδωκεν εἰς αὐτόν τὴν ἄδειαν, ἐπευξάμενος αὐτῷ τὰ σωτήρια. Κατὰ τὴν ἐρχομένην λοιπὸν ἡμέραν, ἣτις ἦτο ἡ λαμπροφόρος ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως, κοινωνήσας τῶν ἀχράντων Μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ, καὶ μέγα αὐτὰ ἐφόδιον λαβὼν καὶ λογισάμενος, ἔδραμε νὰ παρρησιασθῆ μὲ θάρσος καὶ τόλμην ἀνυπέρβλητον. Ἀλλὰ κατὰ λόγους ἀρρήτους τῆς τὰ πάντα καλῶς διεξαγωγῆς κρυφιομύστου Προνοίας τοῦ Θεοῦ, ὑπήντησε καθ' ὁδὸν Παγκράτιόν τινα μοναχὸν Λαυριώτην, ἀπὸ Καλαβρύτων τῆς Πελοποννήσου καταγόμενον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐρωτηθεὶς, ὡς γνώριμόν του, ἐκοινολόγησε τὸν μελετώμενον σκοπὸν του, καὶ τὴν ὁδὸν του, πρὸς τὴν ὁποίαν ἔσπευδεν. Οὗτος δὲ μὲ λόγους ἐπιτηδείους ὑπεχάλασε καὶ τρόπον τινὰ παρέλυσε τὸν τόνον τῆς ψυχῆς τοῦ Ἐλευθερίου, συμβουλεύσας αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ νὰ ὑποτάξῃ ἑαυτὸν εἰς ἀσκητικὸς ἀγῶνας, καὶ νὰ ταπεινώσῃ τὸ φρόνημά του, νὰ δοκιμασθῆ τελειότερον καὶ ὑψηλότερον, καὶ οὕτω νὰ ἔμβῃ εἰς τὸν τοιοῦτον ἀγῶνα καὶ κίνδυνον τοῦ μαρτυρίου, ἐνδυναμώμενος. Ἀποτρέπεται τοίνυν ἀπὸ

τὸν ὥραϊον τοῦτον δρόμον κατὰ τὸ παρὸν, καὶ θέλει νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος κατὰ τὴν συμβουλήν τοῦ εἰρημένου Παγκρατίου. Ἄλλ' ὁ μισόκαλος καὶ ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διάβολος ἐμβάλλει εἰς αὐτὸν ἄλλους λογισμοὺς, καὶ τῶρα μὲν ἔπειθεν αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἱεροσόλυμα, τῶρα δὲ εἰς τὸ Σίναϊον, καὶ ἄλλοτε πάλιν εἰς ἄλλο καὶ ἄλλο μέρος, ἐπειδὴ προέβλεπεν, ὡς φαίνεται, ὁ ἀλιτήριος, εἰς ποῖον ὕψος ἀρετῆς ἔμελλε νὰ φθάσῃ ἐρχόμενος εἰς τὸ ἅγιον Ὅρος, τὸν κοινὸν λιμένα τῆς σωτηρίας τῶν ἀμαρτωλῶν, καθὼς ὁ λόγος προβαίνων θέλει φανερώσει. Γνωρίσας δὲ τὴν δολιότητα τούτων τῶν ἐπιβούλων λογισμῶν, ὑπερρικᾶ αὐτοὺς μὲ τὴν θείαν βοήθειαν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν ἱερὰν Μονὴν τοῦ Δοχειαρίου μετὰ τινος προηγουμένου Εὐγενίου Μυτιληναίου, καὶ μείνας ὁμοῦ μὲ αὐτὸν μῆνας δύο, μετέβη ἐκεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν Κοινόβιον τοῦ Ἐσφιγμένου, ὅπου καὶ βαρέως ἀσθενήσας, ἰάθη διὰ τῆς συντόνου ἐπιμελείας τῶν ἀδελφῶν τῆς Μονῆς. Ἀναχωρεῖ δὲ κακεῖθεν μετὰ μικρὸν, καὶ ἔρχεται πάλιν εἰς τὴν τοῦ Δοχειαρίου, ὅπου καὶ μανθάνει παρὰ τοῦ πανοσιωτάτου ἱερομονάχου Δοσιθέου, ὑποτακτικοῦ τοῦ μακαρίτου Χριστοφόρου διδασκάλου, ὅτι εὐρίσκεται εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῶν Ἰβήρων καὶ ὁ ἐξάδελφός του Ὀνούφριος. Ἐδάκρυσεν ἀπὸ τὴν χαρὰν του, στοχαζόμενος μάλιστα μεγάλην εὐτυχίαν, τοῦτο δι' αὐτὸν, καὶ πρὸς εὐόδωσιν τοῦ στοχασμοῦ του χρήσιμον. Ἄλλ' ἐμποδιζόμενος ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος

ἀπὸ ἐντροπὴν τῆς ἀρνήσεώς του, δὲν ἦλθεν εὐθὺς τότε εἰς τὸν Ὀνούφριον, μολονότι παρεκινεῖτο πολλὰ παρὰ τοῦ εἰρημένου παπαῦ Δοσιθέου. Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς καταβαίνων ἀπὸ Καρυῶν, ἔφθασεν εἰς τι σπήλαιον, εὕρισκόμενον εἰς τὰ ὄρια τῆς ἱερᾶς Μονῆς Σταυρονικήτα, ἔνθα εἶναι ἀγίασμα τοῦ τιμίου Προδρόμου, καὶ ἄνωθεν αὐτοῦ ἡ σεβάσμιος εἰκὼν. Ἐκάθισεν ἐκεῖ ὀλίγον νὰ ἀναπαυθῆ, καὶ μνησθεὶς ἡμερῶν ἀρχαίων, ἐδάκρυσεν ἀναλογισάμενος τὸ μέγα παράπτωμα τῆς Χριστοῦ ἀρνήσεως καὶ τὰς ἄλλας του ἁμαρτίας. Ἴδὼν δὲ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ τιμίου Προδρόμου, δίδαξόν με, εἶπε, βαπτιστὰ Χριστοῦ καὶ πρῶτε κῆρυξ τῆς μετανοίας, ὁδὸν σωτήριον ἐν ἧ πορεύσομαι. Καὶ πιάσας μίαν ἀπὸ τὰς ἐκεῖ ὁδοὺς, ὑπῆγε εἰς τὸν λεγόμενον πύργον τῆς αὐτῆς Μονῆς, πρὸς τὸν πανοσιώτατον πνευματικὸν Κύριλλον Μυτιληναῖον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐξωμολογήθη ἅπαντα τὰ κατ' αὐτόν. Ὁ δὲ τὸν ἀπέστειλεν εἰς τὴν ἱερὰν Σκήτην τοῦ τιμίου Προδρόμου, πρὸς τὸν ὀσιώτατον Χαραλάμπην εἰς τὸ παλαιὸν λεγόμενον Κυριακόν. Τότε λοιπὸν κατέβη καὶ πρὸς τὴν ἱερὰν Μονὴν τῶν Ἰβήρων διὰ νὰ εὔρη τὸν ἐξάδελφόν του Ὀνούφριον· ὅστις ἀκούσας πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἄρνησιν, ἐπληγώθη τὰ σπλάγχνα, ὠδύρετο τὴν μεγάλην συμφορὰν τοῦ Ἐλευθερίου, καὶ κλαίων, «θηρίον πονηρόν, ἔλεγεν, ὡς ἄλλος Ἰακώβ, κατέφαγέ σε ἀδελφέ, θηρίον πονηρόν, ἀπ' ἀρχῆς αἰμοβόρον καὶ ἄγριον διέρρηξέ σε, Ἐλευθέριε!» Ἄλλ' ὅτε ἀνεμνήσθη

τάς ἀπείρους πρὸς τὸν ἄνθρωπον εὐεργεσίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἓν πρὸς ἓν ἀπηρίθμει τὰ τε θαύματα καὶ τὰς ἄλλας αὐτοῦ θεοσημείας, καὶ τέλος τὸν σταυρόν, τοὺς ἥλους, τὴν λόγχην, τὸν κάλαμον, τὸν ἐξ ἀκανθῶν στέφανον, τὴν πορφύραν, τὸ ὄξος, τὴν κολήν, τοὺς ἐμπαιγμοὺς καὶ κολαφισμοὺς καὶ τὰλλα πάντα, ὅσα διὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου σωτηρίαν ὑπέμεινε καὶ ἔπαθεν ὁ θεάνθρωπος Σωτὴρ ἡμῶν, καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτόν, «διὰ εὐχαριστίαν τάχα ὅλων τῶν ἐκείνου παθημάτων ἠρνήθης, Ἐλευθέριε, τὸν Χριστόν, καὶ τὴν αὐτοῦ θεότητα;» - τότε πόσα δάκρυα δὲν ἔτρεξαν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἐλευθερίου; πόσοι ἀναστεναγμοί, φωναί, ὀλολυγμοί καὶ οἰμωγαὶ δὲν ἀνεδόθησαν ἀπὸ τὸ ἐκείνου στήθος;! Οὕτως οὖν ἀμφοτέροι συλληπούμενοι καὶ συμπάσχοντες ὥραν ἱκανήν, καὶ πολλὰ εἰπόντες, ἀπεχωρίσθησαν, καὶ ὁ Ἐλευθέριος ἦλθε πάλιν εἰς τὸν εἰρημένον Χαραλάμπην. Μετὰ δὲ ἡμέρας εἴκοσι καὶ ἑννέα μεγάλως παρακληθεὶς ἀπὸ τὸν Ὀνούφριον ὁ εἰς τὴν αὐτὴν Σκῆτην τοῦ Προδρόμου εὐρισκόμενος πνευματικός, πανοσιώτατος Νικηφόρος, ὑπεδέχθη εἰς τὴν συνοδίαν του τὸν Ἐλευθέριον, ἥτις συνεκροτήθη τότε ἐκ πέντε τὸν ἀριθμὸν ἀδελφῶν ἐκ τῆς αὐτῆς πατρίδος τῆς κώμης Δημητσάνης πάντων καταγομένων. Ἐξομολογηθεὶς ὁ Ἐλευθέριος ἅπαντα τὰ κατ' αὐτόν, ἐδέχθη εὐπειθῶς τὸν κανόνα, τὸν ὁποῖον τῷ ἔδωκεν ὁ πνευματικός. Ἄξιον δὲ ἦτο νὰ βλέπη τις τὸν νέον ἐκεῖνον καὶ ἀσυνήθιστον ὑποτακτικόν, πρόθυμον καὶ ἔτοιμον εἰς

ὅλα τὰ προσταττόμενα, μετὰ τῆς ἐνδεχομένης ἀκριβείας εἰς πᾶν τὸ διατεταγμένον.

Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτων τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἡσυχίας του καὶ ὑποταγῆς, ποθῶν νὰ μάθη περὶ τῆς μητρὸς του τι, καὶ μαθὼν ὅτι ἄνθρωπός τις ἦλθεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του Πελοπόννησον, λαβὼν ἄδειαν, ἦλθε πρὸς ἡμᾶς. Ἡμεῖς δὲ ὡς ὑπὸ Θεοῦ ὀδηγηθέντες, ἀπεστείλαμεν αὐτὸν πρὸς τὸν παναγιώτατον πατριάρχην Γρηγόριον, παραχειμάζοντα τότε ἐν τῇ ἱερᾷ Μονῇ τῶν Ἰβήρων, διὰ νὰ μάθη δῆθεν περὶ τοῦ ἀνδρός, καὶ περὶ τῆς μητρὸς του. Ὁ δὲ μακάριος Γρηγόριος ὑψηλοτέρῳ λογισμῷ χρησάμενος, ἐπιπλήξας αὐτὸν σφοδρῶς, ἀπεδίωξεν εἰπὼν· τί δέ σοι μέλει περὶ ἐκείνων; ἡσύχασον καὶ φρόντισον τὰ περὶ σεαυτοῦ μόνον. Πόσον ἰσχύει ἔλεγχος εἰς καλὴν καρδίαν ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι λεγόμενος! Ἐφυγεν ἀποδιωχθεὶς, ἀλλ' ἴδετε, ἀδελφοί, πῶς, λαβὼν ἀφορμὴν ὡς φρόνιμος ἐκ τούτου, ἐδόθη ὅλος εἰς τὴν ἡσυχίαν, καὶ ἔμεινε τοῦ λοιποῦ ἀπερισπάστως μόνον ἑαυτῷ προσανέχων καὶ τῷ Θεῷ. Τίς δύναται κατ' ἀξίαν νὰ διηγηθῇ τὰ ἐκείνου κατορθώματα; τὸ πολὺ δηλαδὴ τῆς νηστείας, τὸ καρτερικὸν τῆς ἀγρυπνίας, τὴν ἄμετρον κατάνυξιν, τὰς ὄλονυκτίους στάσεις, τὴν ἀδιάλειπτον προσευχὴν καὶ τὸ ἀπερίσπαστον εἰς μερίμνας, τὸ ταπεινὸν τοῦ φρονήματος, τὸ πρᾶον, τὸ σύννου καὶ προσεκτικὸν πάντοτε τὸ τε πρὸς πάντα ἰλαρὸν καὶ ἡσυχον, καὶ τὸ συμπαθὲς καὶ φιλεύσπλαχνον; Ὁ Ἐλευθέριος ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ

κατόρθωσε πᾶσαν τὴν ἀρετὴν, καταμαράνας τελείως καὶ ἀφανίσας τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς καὶ τὰ πάθη αὐτῆς. Ὅθεν καὶ ἔξω κόσμου ὡς ἀληθῶς ἐφαίνετο παρ' ἡμῶν καὶ ἐνομιζέτο. Εὐρών ποτε αὐτὸν ὁ πνευματικὸς τοῦ πατῆρ ἔξω τῆς λεγομένης ἀπλοταριᾶς λίαν σκυθρωπὸν καὶ σύννουν καὶ ὑποδακρύνοντα, ἠρώτησεν αὐτὸν διὰ τὸ αἴτιον τῆς λύπης του, καὶ ἐκεῖνος ἀπεκρίθη αὐτολεξεὶ οὕτως· ἀπεστράφη ἡ ψυχὴ μου, πάτερ, τὸν κόσμον, καὶ τὴν ἄνω ζωὴν ἐπεθύμησα. Ὡ λόγων ἐμφαντικωτάτων, τὴν πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγάπην ἐγκάρδιον καὶ ἔρωτα ἀποδεικνυόντων! Ψυχὴ ἡ τῷ θεῷ ἔρωτι κάτοχος γινομένη, πρὸς οὐδὲν ἐπιστρέφεται τῶν παρόντων. Μὲ τοιοῦτον λοιπὸν σκοπὸν εἰσῆλθεν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀσκήσεως ὁ Ἐλευθέριος, καὶ τοσοῦτον εἰς αὐτὸ ἀνεπιστρόφως εὐδοκίμησεν, ὥστε εἰς πάντας ἡμᾶς, καθὼς ἠξεύρετε, ἐπροξένησαν μέγαν θαυμασμὸν καὶ ἀπορίαν οἱ μεγάλοι ἐκείνου ἀσκητικοὶ ἀγῶνες καὶ ἰδρῶτες, καθὼς καὶ ὁ εἰρημένος πνευματικὸς αὐτοῦ πατὴρ ὠμολόγησε, λέγων· ἡμεῖς, οἵτινες τοσοῦτον χρόνον κατοικοῦμεν καὶ διατριβομεν εἰς τοῦτο τὸ ἅγιον Ὅρος, καὶ πάρα πολλῶν λογιζόμεθα κατορθωταὶ τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, οὐδὲ τὸ ἑκατοστημόριον τῶν ἀρετῶν τοῦ Ἐλευθερίου καὶ τῶν ἀγῶνων ἐκάμαμεν. Καὶ ἄλλος δὲ τις ἀδελφός, παρατηρήσας μὲ προσοχήν, ἐθαύμασε καὶ ἐγκωμίασε τὸ βάθος τῆς ταπεινώσεώς του, ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀνέβη βέβαια εἰς τὸ ἀνεκδιήγητον ὕψος τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ, καὶ

ἔσυρεν ἐκεῖθεν εἰς ἑαυτὸν τὴν μαρτυρικὴν χάριν, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἀενάως καταφλεγόμενος, οὐδὲν ἄλλο πλέον ἐφαντάζετο ἢ τοὺς μαρτυρικοὺς στεφάνους καὶ τὰ ἀνεκλάλητα κάλλη τῆς οὐρανίου μακαριότητος. Ὅθεν καὶ κοινολογήσας τὸν σκοπὸν τοῦ πρὸς τὸν πνευματικὸν πατέρα, δὲν ἠδυνήθη εὐθὺς νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν, ἀλλὰ διωρίσθη μόνον νὰ ἐπιτείνῃ τοὺς ἀγῶνας, καὶ νὰ ζητῇ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ. Ὑπήκουσε μετὰ χαρᾶς, καὶ αὐξάνει τὰς νηστείας, τὰς ἀγρυπνίας, τὰς προσευχὰς καὶ τὰ δάκρυα, καὶ εἰς τοιαύτην πολλὴν κακοπάθειαν εὐρισκόμενον, θαῦμα ἦτο νὰ τὸν βλέπη τις φαιδρὸν πάντοτε καὶ ἰλαρὸν, ἐπανθοῦσαν ἔχοντα τὴν θείαν χάριν εἰς τὸ πρόσωπόν του. Εἶχε δὲ συνήθειαν ὁ ἀείμνηστος μετὰ τὰς πρὸς Θεὸν εὐχὰς καὶ τοὺς λοιποὺς διατεταγμένους κανόνας, νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, τοῦ ὁποίου παρεκάλει ποτέ τὸν ῥηθέντα Ἀκάκιον νὰ ἐξηγῇ τὰ ἀπορούμενα. Ἀλλὰ μετὰ τούτων ἠρώτησε καὶ περὶ ἑνὸς ὑψηλοτέρου δόγματος, πρὸς τὸ ὁποῖον ἐκεῖνος ἀπεκρίθη· τέκνον, ὅτε ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία ἠθέλησε νὰ ἐξετάσῃ περιεργότερον τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ μετὰ τὸ πιάσιμον τῶν ἀγίων του ποδῶν, ἤκουσε ἀπὸ αὐτόν· μὴ μοῦ ἄπτου· καὶ σὺ λοιπὸν, μὴ ἐξετάζῃς νὰ μάθῃς ὅσα καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ὡς δύσληπτον ἀπεσιώπησαν, διὰ νὰ μὴν ἀκούσῃς τό, μὴ μοῦ ἄπτου· ἀλλὰ πίστευε μόνον, καὶ μὴ ἐρεύνα, ὅσα καὶ ἡ θεία χάρις ἀκόμη δὲν κρίνει εὐλογον νὰ μᾶς φανερώσῃ. Τοσοῦτον ὁ μακάριος εὐχαριστήθη εἰς τὴν

ἀπόκρισιν αὐτήν, ὥστε ἔλεγε πολλάκις, ὅτι εἰς τοὺς ἀγγέλους, πάτερ, θέλω ὁμολογήσει αὐτήν τὴν χάριν· διότι συμβουλεύσας με, νὰ μὴν ἐξετάζω τὰ ὑπὲρ δύναμίν μου, μοῦ κατέπαυσας τὴν ἀπορίαν καὶ τὸν λογισμὸν, ὅστις πρὸ χρόνων μὲ ἠνώχλει.

Ἀναγινώσκοντας δὲ καὶ τὸ νέον Μαρτυρολόγιον, καὶ βλέπωντος τὰ κατορθώματα καὶ τοὺς ἄθλους τῶν ἁγίων Νεομαρτύρων, ἐθερμαίνεται πλέον ἢ καρδία αὐτοῦ, καὶ συνεχῶς ἀνεκίνει τοὺς περὶ τῶν μαρτυρίων λόγους. Οὕτω προτεινάντων ποτὲ ἡμῶν τὰς τυραννίας καὶ τὰ βάσανα τῶν ἀπίστων τυράννων, καὶ τὸ ὑψηλὸν καὶ δυσεπίτευκτον τοῦ μαρτυρίου, ἀπεκρίνατο· ἐγὼ δὲν συλλογίζομαι ποτὲ οὔτε μετῶ τοὺς τοιοῦτους κινδύνους καὶ δυσκολίας, ἀλλ' αἰσθάνομαι μόνον λύπην μεγάλην καὶ ὀδύνην ἀνέκφραστον εἰς τὴν καρδίαν μου, ὅτι δὲν ἔχω χίλια σώματα, νὰ τὰ παραδώσω εἰς τοὺς πόνους τοῦ μαρτυρίου, καὶ κεφαλὰς χιλίας εἰς σφαγὴν διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ.

Παρεκάλει δὲ ποτε τὸν αὐτὸν Ἀκάκιον νὰ κάμνη δέησιν εἰς τὸν Θεόν, ἵνα φανερώσῃ εἰς αὐτόν, ἂν ἦτο θέλημα Θεοῦ, νὰ μαρτυρήσῃ, καὶ μὲ ποῖον τρόπον; Αυτόκλητος δηλαδή, ἢ ἐὰν γνωρισθῆ; Καὶ ἐπειδὴ ὁ Ἀκάκιος ἐλογίζετο τὸ τοιοῦτον ἀνώτερον τῆς ἀξίας του, παρητεῖτο τὴν αἴτησιν τοῦ Ἐλευθερίου. Ὁ δὲ ἐπέμεινε παρακαλῶν αὐτὸν ἡμέρας πολλάς, ἵνα ποιήσῃ εὐχὴν περὶ τούτου. Μίαν δὲ ἡμέραν ἀπεκρίθη τοιοῦτοτρόπως πρὸς αὐτόν· «τέκνον, ἐδῶ εἰς τὴν

Σκήτην μας ἀδελφοί τινες ἐποίησαν ποτὲ μνημόσουνον καὶ τράπεζαν τοῦ γέροντός των, καὶ ἀπέστειλαν διακονίαν φαγητοῦ εἰς τὸν ἀοίδιμον ἐπίσκοπον Ἰωάννην Μυραίων διατρίβοντα τότε εἰς τὴν σεβασμίαν Μονὴν τῶν Ἰβήρων, ὃς τις ἀποδεξάμενος τὴν διακονίαν, ἔβαλε τὸ ὠμοφόριόν του, καὶ ἔψαλλε τὸ Τρισάγιον καὶ τὴν νεκρώσιμον εὐχὴν κατὰ τὴν συνήθειαν. Καὶ ἐπειδὴ τότε κατενύγη ὁ ἅγιος ἐκεῖνος ἐπίσκοπος καὶ ἔκλαυσεν, εἶπεν εἰς τοὺς ἀποστείλαντας τὸ φαγητὸν ἀδελφούς, ὅτι ὁ μακαρίτης αὐτῶν γέρον ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ, καὶ ἄς ἀμεριμνῶσι. Ταῦτα δὲ εἶπεν ἢ ἔνεκα τῶν δακρῦν καὶ τῆς κατανύξεως, ἢ καὶ ἐξ ἄλλου τινὸς ὁράματος, τὸ ὁποῖον ἔκρυσεν ἀπὸ ἐκείνους ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος ἐκεῖνος, καὶ οὕτω τοὺς ἐπληροφόρησεν. Ἐγὼ ὁμως, τέκνον, καίτοι ἀνάξιος ὢν, πλὴν διὰ τὸν λόγον τῆς ἐντολῆς ἔκαμα εὐχὴν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἐπληροφορήθην, ὅτι θέλημα Θεοῦ εἶναι νὰ μαρτυρήσης, καὶ αὐτόκλητος νὰ παρρησιασθῆς εἰς τὴν ὁμολογίαν, καθὼς καὶ αὐτόκλητος ἔκαμες τὴν ἄρνησιν». Ταῦτα ἀκούσας ὁ μακάριος, περιεχύθη ὅλος ἀπὸ χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν ψυχῆς ἄρρητον, καὶ ἔκτοτε ἀνεπιστρόφῳ λογισμῷ ἐπέτεινε τοὺς ἀγῶνας καὶ πόνους τῆς ἀσκήσεως, ἐξαιτούμενος παρὰ Θεοῦ τὴν ταχεῖαν ἐκτέλεσιν τοῦ μαρτυρίου.

Τοσαύτη δὲ κατάνυξις καὶ πένθος ἐχαρίσθη εἰς αὐτὸν παρὰ Θεοῦ, ὥστε δὲν ἐδύνατό τις νὰ τὸν ἴδῃ χωρὶς δάκρυα ἢ στεναγμούς. Διὰ τοῦτο καὶ κατὰ τὴν

Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδοξίας, μετὰ τὴν ἀϋπνίαν, καθισάντων τῶν πατέρων εἰς τὴν τράπεζαν, ὁ Ἐλευθέριος, ὅστις μόνος ἔτρωγε τὴν συνήθη τροφήν, ἄρτον ξηρὸν μετὰ πόνου, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ μετελάμβανον τῶν τυχόντων φαγητῶν, ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ἀναστενάξῃ. Ἐρωτηθεὶς δέ, διατί ἔκλαιε, δὲν ἀπεκρίθη τότε εἰς αὐτοὺς τὴν αἰτίαν, ἀλλ' ἔκλαιεν ἀπαρηγορήτως ὥστε καὶ τὴν τράπεζαν μετέβαλεν εἰς σκηνὴν θρηνηδίας καὶ λύπης, ἀνακινῶν διὰ πολλῆς ὥρας τὸν κοπετόν, καὶ φέρων πολλὴν ἀπορίαν καὶ σύγχυσιν εἰς τοὺς ὀρῶντας ἀδελφοὺς. Ἡ δὲ θλίψις καὶ τὰ δάκρυα, καὶ ἡ συνοχὴ τῆς καρδίας του δὲν ἦσαν δι' ἄλλο τί, εἰ μὴ ἡ ἐνθύμησις τοῦ ἰδίου του παραπτώματος τῆς ἐξωμόσεως. Καὶ ἐπληροῦτο τὸ τοῦ Δαυΐδ·

«Ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου». Τοιαῦτα δάκρυα καὶ κοπετὸς ἐγένοντο ποτὲ καὶ παρὰ τοῦ ἱεροῦ Ἀγγουστίνου, ἀναλογιζομένου τὴν προτέραν του ζωὴν, καθὼς διηγεῖται ἢ κατ' αὐτὸν ἱστορία. Ἄλλοτε δὲ πάλιν ὁ πνευματικὸς του πατὴρ παρετήρησεν αὐτὸν ἐκτείνοντα πολλάκις τὸν λαιμόν του εἰς τὰ ἔμπροσθεν, γονατίζοντα, καὶ τὰς χεῖράς του εἰς τὰ ὀπισθεν βάλλοντα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα σχήματα ποιοῦντα. Ἐρωτηθεὶς δέ, τί ἐσήμαινον τὰ τοιαῦτα κινήματα, ἀπεκρίθη, ὅτι «γυμνάζομαι, πάτερ, εἰς τὴν σφαγὴν». Ταῦτα ἀκούσας ὁ πνευματικὸς του πατὴρ, ἐθαύμασε μὲν, διώρισεν ὅμως αὐτὸν νὰ μὴν τὸ κάμῃ ἄλλοτε.

Οὕτω λοιπὸν ἔχων ὁ Ἐλευθέριος, καὶ διατρέχων τὴν ὁδὸν τῆς ἀσκήσεως, καὶ τὸ μαρτύριον ἀείποτε ἀναπολῶν, μίαν νύκτα εἶδεν εἰς τὸν ὕπνον του, ὅτι εὐρέθη ἔξω τῆς καλύβης, καὶ ἐκεῖ περιεχύθη ὄλος ἀπὸ φῶς ἀνυπέρβλητον, τὸ ὁποῖον ἐξήρχετο ἀπὸ τινὰ σταυρὸν, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο εἰς τοὺς οὐρανοὺς σχηματισμένος ἀπὸ ἀστέρας λαμπροτάτους κατὰ ἀνατολάς. Ὁ δὲ Ἐλευθέριος ἔμεινε ἐκστατικός, καὶ ἔχαιρε θαυμάζων τὴν τοσαύτην λαμπρότητα τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ φωτὸς ἐκείνου, ὅπερ ἐκεῖθεν ἐφαίνετο χεόμενον. Καὶ πάραυτα ἤκουσε μεγάλην φωνήν, τὴν ὁποίαν ὠραῖός τις νεανίας εὐρεθεὶς ἐκεῖ πλησίον τῷ εἶπε, λέγων· οὗτος εἶναι, Ἐλευθέριε, ὁ σταυρὸς, μὲ τοῦ ὁποῖου τὴν δύναμιν ἐνίκησεν ὁ πρῶτος τῶν χριστιανῶν βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τοὺς ἐχθροὺς του· τοῦτον καὶ σὺ λαβὼν, τρέχε τὴν ὁδὸν σου. Ταῦτα ἀκούσας, ἐξύπνησε πάραυτα, καὶ πεσὼν πρηνῆς, ἐδόξασε τὸν Θεὸν μετὰ πολλῶν δακρῦν εὐχαριστῶν. Τοῦτο ἦτο πρῶτον σημεῖον βεβαιότατον, δηλοῦν τὴν μετὰ ταῦτα ἄθλησίν του, μολονότι διὰ ταπεινοφροσύνην του τὸ ἐφύλαξε μυστικόν, ἕως τῆς ὥρας τῆς ἀναχωρήσεώς του, ὅτε μᾶς τὸ διηγήθη ὁμοῦ μὲ ἄλλον ἔν χαριέστατον καὶ θαυμασιώτερον, τὸ ὁποῖον προβαίνων ὁ λόγος θέλει ἀποδείξει. Ὅθεν πυρωθεὶς τὴν καρδίαν ὁ Ἐλευθέριος, ἐζήτει πάλιν τὴν ἄδειαν καὶ εὐχὴν τῆς ἐντεῦθεν ἀναχωρήσεώς του, καὶ βλέπων ἡμᾶς ὄλους ἀκαταπίστους καὶ ἀνευδότες εἰς αὐτό, ἔμεινε συγνάζων καὶ λυπούμενος.

Τέλος δέ, ἵνα παραδράμω τὰ μεταξὺ χάριν συντομίας, μεταβαλὼν ὀλίγον τὴν συστολήν, μετὰ μεγάλης ἐπιμονῆς ἐζήτηι ἄδειαν, τὴν ὁποίαν ἐκόντες καὶ ἄκοντες ἐδώκαμεν εἰς αὐτὸν ἵνα κείρηται μοναχὸς μεγαλόσχημος, καὶ μετονομάζεται Εὐθύμιος.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων διηγούμενος τὴν εἰς οὐρανὸν δόξαν καὶ παρησίαν ὁ Ἀκάκιος, παρεκάλει αὐτόν, ἵνα δέηται τοῦ Θεοῦ ἄχρι τῆς μαρτυρικῆς αὐτοῦ τελειώσεως, καὶ παραλάβῃ καὶ αὐτὸν ὁ Κύριος εἰς τοὺς οὐρανοὺς εἰς τὴν ἰδικὴν του συντροφίαν τὸ συντομώτερον. Ὁ δὲ Εὐθύμιος πρῶτον μὲν ταπεινοφρονῶν ἀντέτεινεν εἰς τὸ λεγόμενον, ἀνάξιον λέγων ἑαυτὸν τοιαύτης παρησίας· ἀλλ' ὕστερον βιαζόμενος παρὰ τοῦ αὐτοῦ Ἀκακίου, εἶπε πρὸς αὐτόν· δὲν εἶναι θέλημα Θεοῦ νὰ ἀναχωρήσῃς ἀκόμη ἀπὸ τὴν ζωὴν ταύτην, διότι μέλλει νὰ ἔλθῃ μετ' ἐμὲ καὶ ἄλλος ἀδελφός, τὸν ὁποῖον παρακαλῶ νὰ ἀγαπᾷς καὶ ἐπιμελῆσαι ὡς καὶ ἐμέ· διότι θὰ ἀκολουθήσῃ καὶ αὐτὸς τὴν ἰδίαν ὁδὸν τοῦ μαρτυρίου. Καὶ τοῦτο ἦτο πρόρρησις καὶ προφητεία τοῦ Εὐθυμίου σαφεστάτη περὶ τοῦ ὀσιομάρτυρος Ἰγνατίου, ὅστις ὕστερον καὶ αὐτὸς ἐμαρτύρησε, καθὼς εἰς τὸ ἐκείνου μαρτύριον θέλομεν διηγηθῆ.

Ἴδὼν δὲ ὁ Ἀκάκιος εἰς τὸ κελλίον του ἐν κατάστιχον, εἰς τὸν ὁποῖον ἦσαν γεγραμμένοι ἀριθμοί, πέντε χιλιάδες, δύο χιλιάδες, τρεῖς χιλιάδες, καὶ ἕτεροι ἄλλοι, τὸν ἠρώτησε, τί ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ἀριθμοί; Ὁ δὲ

ἀπεκρίθη· Πάτερ εὐλόγησον· ἐπειδὴ ἡμεῖς μέλλομεν νὰ ἀναχωρήσωμεν, καὶ εἰς τὴν θάλασσαν δὲν δύναμαι νὰ τελέσω τὸν διατεταγμένον κανόνα μου, διὰ τοῦτο διπλασιάζω αὐτὸν τώρα, ἵνα μὴ κατακριθῶ ὡς ὀκνηρὸς δοῦλος. Εὗγε τῆς ἀκριβείας σου εἰς τὸν μοναδικὸν κανόνα σου, Εὐθύμιε! Τὸν ὁποῖον δὲν ἤθελες νὰ ἐλαττώσης, καὶ μολονότι ἠτοιμάζεσο διὰ σφαγὴν ὑπὲρ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. Αὐτὰ λοιπὸν τὰ κατορθώματα καὶ ὁ μελετώμενος ὡραῖος δρόμος τοῦ μαρτυρίου τόσον ἐλύπησαν τὸν σατανᾶν, ὥστε ἠγωνίσθη ὁ μισόκαλος νὰ δειλιάσῃ τὸν ἀθλητὴν, καὶ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τὸ μαρτύριον. Καὶ μίαν νύκτα τῷ ἔδειξε τοιαύτην φαντασίαν. Εἶδε καθ' ὕπνου, ὅτι συνήχθη πλῆθος δυσειδεστάτων Αἰθιοπῶν, οἱ ὅποιοι κινήσαντες πρῶτον θρῆνὸν τινα ἀλλόκοτον ἀναμεταξύ των, ἀνῆψαν ὕστερον μεγάλην πυρὰν, καὶ ἔλεγον εἰς αὐτόν· Ἴδε ὁ ἄνθρωπος, ὅστις θέλει νὰ μαρτυρήσῃ, καὶ δὲν στοχάζεται ὅτι ἡμεῖς μέλλομεν νὰ τὸν νικήσωμεν· ἄς τὸν βάλωμεν εἰς αὐτὴν τὴν πυρὰν νὰ τὸν καύσωμεν· ἄς τὸν βάλωμεν εἰς αὐτὴν τὴν πυρὰν νὰ τὸν καύσωμεν, διὰ νὰ ἴδωμεν, ἂν δύναται νὰ ὑπομείνῃ τὸ μαρτύριον, καὶ ἐπεχείρουν οἱ κατάρατοι νὰ τὸν ρίψωσι μέσα εἰς τὸ πῦρ. Ὁ δὲ Εὐθύμιος κατάφοβος γενόμενος, ἐπεκαλεῖτο τὴν θείαν βοήθειαν μὲ μεγάλας φωνάς, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξύπνησε, καὶ ἐλυτρώθη ἀπὸ τὴν σατανικὴν ἐνόκλησιν, διαλύσας ὡς ἴστων τὰ φάσματα τῶν δαιμόνων.

Μέρος τρίτον

Ἦλθε λοιπὸν ὁ διορισμένος καιρὸς τῆς ἀναχωρήσεώς του καὶ τῆς πρὸς ἄθλησιν τοῦ μαρτυρίου κινήσεως. Καὶ κατήλθεν εἰς τὴν ἱερὰν μονὴν τῶν Ἰβήρων πρὸς τὸν ἐξάδελφόν του Ὀνούφριον, καὶ εἰσῆλθε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἱερὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου Πορταΐτισης καὶ προσεγγίσας τὸν Εὐθύμιον ὁ Ὀνούφριος εἰς τὴν θαυματουργὸν εἰκόνα τῆς Θεομήτορος, εἶπεν οὕτω μετὰ δακρύων· Εἰς χεῖρας σου παρατίθιμι, Δέσποινα, τὸν Εὐθύμιον τοῦτον· ἐνίσχυσον αὐτὸν εἰς τὸν κατὰ τῶν ἀοράτων καὶ ὁρατῶν ἐχθρῶν πόλεμον, καὶ παράστησον αὐτὸν τῷ σῷ Υἱῷ καὶ Θεῷ θῦμα τέλειον καὶ εὐάρεστον. Τότε λοιπὸν διηγήθη εἰς ἡμᾶς καὶ ἐκεῖνο τὸ ὄραμα, τὸ ὁποῖον ἀνωτέρω ὑπεσχέθημεν νὰ διηγηθῶμεν. Εἶδον, εἶπε, καὶ ἰδοὺ θρόνος ὑψηλὸς καὶ ἐπηρμένος, κύκλωθεν τοῦ ὁποίου παρίστατο ἀναρίθμητος πληθὺς στρατιωτῶν καὶ δούλων, καὶ μετὰ μεγάλης παρατάξεως καὶ δόξης ἐκάθητο εἰς τὸν θρόνον ἐκεῖνον θαυμασία καὶ ὡραία γυνή, τὴν ὁποίαν βασίλισσαν δύναται τις νὰ τὴν ὀνομάσῃ. Καὶ ἐδόθη λόγος εἰς τὸ πλῆθος ὅτι ἡ γυνὴ αὕτη εἶναι ἡ Παναγία. Καὶ ἕκαστος τῶν παρισταμένων ἐποίει σχῆμα προσκυνήσεως, καὶ ἀνεχώρει. Τότε καὶ ἐγὼ μέλλων νὰ ἀναχωρήσω, τὸ μὲν, διὰ νὰ προσεγγίσω εἰς τὴν Παναγίαν, τὸ δέ, ὡς χρεώστης νὰ τὴν προσκυνήσω, καθὼς καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι, ἦλθον μετὰ φόβου μεγάλου καὶ συστολῆς, καὶ προσεγγίσας περισσότερο τῶν ἄλλων διὰ νὰ λάβω καὶ περισσοτέραν χάριν, ἐπροσκύνησα. Ἡ δὲ Θεοτόκος ἔθηκεν εἰς τὴν κεφαλὴν

μου τὴν ἴδιαν αὐτῆς χεῖρα, καὶ τροπον τινὰ ἐκράτησεν αὐτήν· ἐγὼ δὲ ἀπὸ τὴν αἴσθησιν τῆς θείας ταύτης χειρὸς ἐξύπνησα, καὶ μένων ἄφρονος καὶ ἐκστατικός, περιεχύθην ὕστερον ἀπὸ χαρὰν ἄφατον καὶ δάκρυα ἀμέτρητα.

Παράδοξα μὲν, ἀδελφοί, εἰσι τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ καὶ χαριέστατα καὶ μεγάλης περι τὸν Εὐθύμιον κηδεμονίας τῆς Θεοτόκου γνωρίσματα. Κατ' αὐτὴν λοιπὸν τὴν περιπόθητον καὶ μακαρίαν ὥραν τῆς ἀφ' ἡμῶν ἀναχωρήσεως του ἐξῆλθον πολλοὶ πατέρες μετ' αὐτοῦ ἕως εἰς ἓν διάστημα τόπου, διὰ νὰ τὸν ἀποχαιρετίσωσι. Εἷς δὲ ἀπὸ αὐτοὺς ἐπιστρέφων, εἶπεν· ἀδελφοί, σᾶς πληροφορῶν, ὅτι ὁ ἀδελφὸς Εὐθύμιος μέλλει νὰ τελειώσῃ τὸ μαρτύριον· οἱ δὲ ἄλλοι τὸν ἠρώτησαν, πόθεν τὸ γινώσκεις; Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὅταν ἐπλησίασα νὰ τὸν ἀσπασθῶ, ὡσφράνθην τόσῃν εὐωδίαν ἀπὸ αὐτόν, τὴν ὁποῖαν δὲν δύναμαι νὰ τὴν παρομοιάσω μὲ κανὲν μύρον, καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνω ὅτι ὁ δρόμος τοῦ ἀδελφοῦ εἶναι κατὰ Θεόν.

Ἡμεῖς δὲ ἀκούσαντες τὸ τοιοῦτον, ἐπάθομεν ἀνθρώπινα καὶ ἀμφεβάλλομεν. Ὅτε δὲ ἰδιαιτέρως ἐζητήσαμεν τὸν ἀδελφὸν ἐκεῖνον, μᾶς ἐπληροφόρησεν ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἀλήθειαν λέγει· καὶ μάλιστα διότι ἐμνήσθημεν σοφοῦ πατρὸς λέγοντος, ὅτι τὰ σώματα τῶν ἁγίων, καὶ μάλιστα τῶν μαρτύρων, τὰ ἔχοντα πρὸ τῆς τελειώσεως αὐτῶν ἔνοικον τὴν χάριν

καὶ τὸν ἁγιασμὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εὐωδιάζουσι, καὶ μετὰ θάνατον δεῶσαύτως τὰ ὅσα καὶ λείψανα αὐτῶν. Ἐπείσθημεν, καὶ ἀνεπαύσαμεν τὴν ἀπορίαν καὶ ἀπιστίαν ἡμῶν, συλλογισθέντες ὅτι, ἐὰν μετὰ θάνατον, ἐξελθούσης τῆς ψυχῆς, εὐωδιάζη τὸ ἄψυχον σῶμα, πολλῶ μᾶλλον εὐωδιάζει, ὅτε μάλιστα μετ' αὐτοῦ εἶναι καὶ ἡ ψυχὴ, ἣτις εἶναι τὸ ἀληθὲς κατοικητήριον καὶ ἡ ἀνάπαυσις τοῦ παναγίου Πνεύματος.

Ἀνεχώρησε λοιπὸν ὁ Εὐθύμιος κατὰ τὴν 10' τοῦ Φεβρουαρίου ἐντεῦθεν, ἔχων συνοδίτην του τὸν ἕνα τῶν ὑποτακτικῶν τοῦ εἰρημένου πατρὸς πνευματικοῦ Νικηφόρου, Γρηγόριον ὀνομαζόμενον, τὸν ὁποῖον διὰ παρακλήσεως τοῦ Ὀνουφρίου ἀπέστειλε μετ' αὐτοῦ. Καὶ ὕστερον ἀπὸ τὰς μεγάλας ἐκεῖνας τρικυμίας καὶ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους ἐκ συνεργείας τοῦ πονηροῦ εἰς τὴν θάλασσαν ἐδοκίμασαν, ἔφθασαν εἰς Καλλίπολιν κατὰ τὴν β' τοῦ Μαρτίου. Ἐνθα εὐρῶν ὁ Εὐθύμιος τρεῖς σατράπας (πασσάδες), οἵτινες ἦσαν ἐκεῖ μὲ πλῆθος στρατιωτῶν Τούρκων, καὶ γνωρίσας μερικοὺς ἀπὸ τοῦ Ῥαῖς ἐφέντη τοὺς ἀνθρώπους, ἀπὸ τὴν πολλὴν προθυμίαν, ἣν εἶχε νὰ τελειώσῃ τάχιον τὸν ἀγῶνα τοῦ μαρτυρίου, ἔλεγεν εἰς τὸν Γρηγόριον· ἰδοὺ, πάτερ, εἶναι καὶ ἐδῶ Τούρκοι· τί μὲ ἐμποδίζει νὰ παρρησιασθῶ τώρα; ἄς τελειώσω καὶ ἐδῶν τὸν ἀγῶνα μου. Ὡ γνῶμης θεοφιλοῦς! Ὡ ἀγάπης διαπύρου πρὸς τὸν Χριστόν! Ἰδοὺ, ἔλεγε, καὶ ἐδῶ Τούρκοι, τί τὸ κωλύον ἵνα λάβω τὸν ποθούμενον ὑπὲρ Χριστοῦ

θάνατον; Καὶ αὐτὸ μὲν ἐζήτει ὁ Εὐθύμιος, ἀλλὰ δὲν ἐφάνη εὐλογον εἰς τὸν Γρηγόριον, ἐπειδὴ καὶ ἦτο ἐκεῖ τότε πλῆθος ἀγρίων πολεμιστῶν, ὡς εἶπομεν, καὶ ἐδύνατο νὰ συμβῆ καμμία βλάβη εἰς τοὺς συντρόφους των. Ποιήσαντες δὲ μόνον ἐκεῖ εὐχέλαιον, ἐκοινώνησαν τῶν ἀκράντων μυστηρίων. Καὶ κατὰ τὴν θ' τοῦ αὐτοῦ μηνὸς κινήσαντες, ἦλθον εἰς τὸ Ἀρτάκιοϊ, ὅπου ἀκούσαντες καὶ τὸν ἀκάθιστον ὕμνον τῆς Θεοτόκου, ἐκοινώνησαν πάλιν τῶν μυστηρίων. Χρονοτριβούντων δὲ αὐτῶν ἐκεῖ, ἔλεγεν ὁ Εὐθύμιος· ἰδοὺ αἱ ἡμέραι παρέρχονται, καὶ ἡ προφητεία σου τέλος πάτερ δὲν λαμβάνει· διότι, ὅτε ἦσαν εἰς Καλλίπολιν, ἠρώτα συνεχῶς, πότε ἔμελλε νὰ δώσῃ τὸ μακάριον τέλος; Ὁ δὲ Γρηγόριος στενοχωρηθεὶς ἀπὸ τὰς πυκνὰς αὐτοῦ ἐρωτήσεις, τῷ εἶπε· κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν βαΐων· ὃ καὶ ἐγένετο ὕστερον τῆς θείας εὐδοκίας. Ἀπὸ τὸ Ἀρτάκιοϊ πλεύσαντες ἦλθον εἰς Γαλατᾶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὴν πέμπτην τῆς ἕκτης ἐβδομάδος τῶν ἀγίων παθῶν, ἧτις ἦτον ἡ 10' τοῦ Μαρτίου μηνός, καὶ ἔμειναν παρὰ τινὶ εὐλογημένῳ χριστιανῷ Γρηγορίῳ λεγομένῳ, ὅστις τοὺς ὑπεδέχθη ὡς ἀνθρώπους Θεοῦ, καὶ μεγάλην περιποίησιν τοῖς ἔκαμε. Καὶ ἦτο θαῦμα παράδοξον, ἔλεγεν εἰς ἡμᾶς ὁ συνοδίτης τοῦ Γρηγόριος, νὰ βλέπη τις τότε ἐκεῖ τὸν Εὐθύμιον, τῶρα μὲν νὰ φροντίζῃ, νὰ μεριμνᾷ καὶ νὰ στοχάζεται καὶ νὰ μελετᾷ, πῶς καὶ με ποῖον τρόπον νὰ παρρησιασθῆ εἰς τοὺς ἀθέους ἐκείνους τυράννους· τῶρα δὲ νὰ ἀρπάζεται ὡς

έκστατικὸς εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἀνεκλαλήτων ἀγαθῶν τῆς οὐρανίου μακαριότητος, καὶ νὰ φαντάζεται τοὺς ἄθλους καὶ τὰ μαρτυρικὰ βραβεῖα καὶ στέφη, εἶτα νὰ σκιρτᾷ καὶ ἀγάλληται μεγάλως, ὅτι ἔφθασεν ἡ ὥρα νὰ παρρησιασθῆ εἰς τοὺς ἀνόμους προστάτας τῆς ἀσεβείας, καὶ νὰ ὁμολογήσῃ τὸν Χριστὸν Θεὸν ἀληθινόν, καὶ ἑαυτὸν χριστιανὸν καὶ δοῦλον Χριστοῦ, καὶ νὰ ἀποθάνῃ δι' ἀγάπην αὐτοῦ· ἄλλοτε δὲ πάλιν νὰ λέγῃ μετὰ ἀγωνίας εἰς τὸν αὐτὸν Γρηγόριον· Ἴδου αἱ ἡμέραι διέρχονται, καὶ ἡ προφητεία σου, πάτερ, δὲν λαμβάνει πέρας. Μετὰ δὲ τοῦτο νὰ δεικνύῃ εἰς ἄκρον συντριβὴν τῆς καρδίας, καὶ ἄκραν ταπείνωσιν τοῦ φρονήματος, ἀναλογιζόμενος τὸ μέγα παράπτωμα τῆς ἀρνήσεώς του καὶ τὸ ἀπέραντον τῆς αἰωνίου κολάσεως. Ἄλλοτε δὲ πάλιν φιλοσοφῶν ὁ ἀείμνηστος, ἔλεγε πρὸς τὸν αὐτὸν Γρηγόριον· Πῶς ἄρα γε διαχωρίζεται ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἀπέρχεται εἰς τὰ οὐράνια, πάτερ, καὶ πῶς βλέπει τὸν κριτὴν τῶν ἀπάντων Θεόν; Καὶ πῶς βλέπει τὴν Παναγίαν Θεοτόκον μὲ ὅλην τὴν δόξαν της; Ἄρα γε, πάτερ μου, μέλλει νὰ ἴδῃ καὶ ἐμὲ ὁ Δεσπότης Χριστὸς καὶ ἡ πανάκρατος αὐτοῦ Μήτηρ μὲ ἰλαρὸν ὄμμα; Καὶ διὰ νὰ παραδράμωμεν τὰ πολλὰ διὰ τὸ σύντομον, ὁ Εὐθύμιος δὲν ἦτο πλέον διὰ τὸν παρόντα ψευδῆ καὶ πλάνον κόσμον, οὔτε ὁ κόσμος ἦτο ἄξιος νὰ ἔχη τοιοῦτον ἐραστήν τοῦ Χριστοῦ θερμότερον, ὅστις ἔσπευδε νὰ φθάσῃ τὸ συντομώτερον εἰς αὐτὸ τὸ ἄκρον

ἀγαθόν, τὸν Χριστὸν, τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν καὶ μακαριότητα.

Εἶτα ἀπελθόντες εἰς τὸν ναὸν τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Καφατιανῆς λεγομένης ἐποίησαν εὐχέλαιον, καὶ ἐκοινώνησαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων τῷ σαββάτῳ τοῦ ἁγίου Λαζάρου. Τὴν δὲ ἐρχομένην ἡμέραν, ἣτις ἦτο ἡ ὑπέλαμπρος βαῖοφόρος Κυριακὴ, ἀπελθόντες εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου, καὶ ἀκούσαντες τὴν θείαν λειτουργίαν, ἐκοινώνησαν τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔγραψεν ὁ Εὐθύμιος πρὸς ἡμᾶς τότε ἰδιοχείρως ἐπιστολὰς ἕξ, τὰς ὁποίας διὰ συντομίαν παρατρέχομεν, μολονότι εἰσὶν ἄξια θεωρίας καὶ ἀναγνώσεως, ὡς πλήρεις νοημάτων εὐαγγελικῶν καὶ μαρτυρικῆς γενναιότητος. Ἐπειτα ἦλθον εἰς ἓν πλοῖον ἐκ Κεφαλληνίας Ἰωάννου τινὸς Τζάνε, ὅστις ὑποδεχθεὶς αὐτοὺς μὲ ἰλαρότητα καὶ εὐμένειαν, ἐπρόσφερεν ἓνα καφέν, τὸν ὁποῖον λαβὼν ὁ Εὐθύμιος δὲν ἔπιεν, ἀλλ' εἶπε· τοῦτο ἀδελφοὶ εἰς ἐμὲ εἶναι τύπος τοῦ ποτηρίου τοῦ θανάτου· καὶ εἶθε ὁ πανάγαθος Θεὸς ἐσᾶς μὲν νὰ ἀξιῶσῃ τῆς οὐρανίου αὐτοῦ βασιλείας, ἐμὲ δὲ νὰ ἐνδυναμώσῃ νὰ ὑποφέρω τὰ ἐπερχόμενα βασανιστήρια· καὶ οὕτως ἔδωκεν ὀπίσω τὸν καφέν· οἱ δὲ παρεστῶτες ἐδάκρυσαν. Εἶτα σηκωθείς πάραυτα ὁ ἀείμνηστος ἐξεδύθη τὰ μοναχικὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα ἐφόρει, καὶ ἐνεδύθη τὰ τουρκικὰ, ἅτινα τῷ εἶχον προετοιμάσει. Τότε καὶ τις φιλόχριστος χριστιανὸς τῶν παρευρεθέντων, Ἰωάννης ὀνομαζόμενος, ἔδωκε τῷ Εὐθυμίῳ ἐν μεταξωτὸν

ὑποκάμισον, καὶ τῷ εἶπε· λάβε τοῦτο, ἅγιε τοῦ Θεοῦ, νὰ τὸ φορέσης, καὶ δὲν θέλω νὰ μοι τὸ δώσης πλέον, εἰ μὴ εἰς τὴν ὥραν τοῦ θανάτου μου. Ὡ πίστεως καὶ εὐλαβείας τοῦ φιλοχρίστου ἀνδρὸς ἐκείνου! Οὕτω λοιπὸν ἐνδυθεὶς ὁ εὐλογημένος Εὐθύμιος τὰ τῶν ἀσεβῶν ἐνδύματα, ἐφαίνετο ὡς ἄλλος τις στρατιώτης εὐζωνος, ὅλος φαιδρὸς καὶ χαίρων, καὶ βαλὼν μετάνοιαν εἰς τὸν συνοδίτην του Γρηγόριον, εἶπεν· εὐλόγησον πάτερ τὸν δοῦλόν σου καὶ ἀδελφόν, καὶ ὁ Θεός, πάτερ, νὰ σοὶ ἀνταποδώσῃ τοὺς μισθοὺς τῶν εὐεργεσιῶν, ἃς εἰς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον ἐκάματε, καὶ νὰ σᾶς ἀνταμείψῃ οὐράνια δωρήματα τῶν κόπων ὑμῶν. Τότε ὁ Γρηγόριος συνετρίβη τὴν καρδίαν, καὶ ἔχυσε ποταμοὺς δακρῦν διατὸν ἀποχωρισμὸν του· Ὁ δὲ μακάριος Εὐθύμιος τῷ εἶπε· μὴ λυπεῖσαι, πάτερ, καὶ κάμνεις νὰ λυπῆται καὶ ἡ ἐμὴ καρδία, ἀλλὰ παρακάλει τὸν Θεὸν νὰ νικήσω τὸν ἐχθρὸν διάβολον, καὶ νὰ τελειώσω ἀνδρείως τὸν ἀγῶνα τοῦ μαρτυρίου, τὸν ὁποῖον ὅταν ἀκούσης, χαῖρε πλέον καὶ εὐφραίνου ἢ ὀσιότης σου καὶ πᾶς πιστός, ὅτι χαρὰ γίνεται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι. Οὕτως οὖν ἔπραξεν ὁ ἀείμνηστος Εὐθύμιος καὶ ἐποίησε τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν μετὰ τοῦ συνοδίτου αὐτοῦ Γρηγορίου καὶ μεθ' ὅλων ὡσαύτως τῶν παρευρισκομένων ἐκεῖ χριστιανῶν, οἵτινες ἴσαντο ἀσκεπεῖς καὶ ἔντρομοι, θαυμάζοντες τὴν τοσαύτην ἀνδρεία τοῦ Εὐθυμίου καὶ γενναιότητα.

Εἶτα ἐχρίσθη με ἅγιον ἔλαιον τῆς κανδήλας τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Πορταΐτισης εἰς ὅλους τοὺς ἀρμούς καὶ τὰ μέλη του, καὶ λαβὼν τὸν σταυρὸν εἰς τὰς χεῖρας του καὶ τὰ βαῖα, τὰ ὁποῖα εἶχε λάβει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, ὅπου ἤκουσαν τὴν θείαν λειτουργίαν, ὡς εἶπομεν, καθοπλισθεὶς με τοιαῦτα ὄπλα ἀήττητα, ἐξέβη ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ διεπέρασε με ἀκάτιον εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ με φρόνημα γενναῖον ἔδραμεν, ὡς ἡ ἀσματικὴ νύμφη, ἵνα εὕρη τὸν μυστικὸν γλυκύτατον νυμφίον, τὸν ὁποῖον, ὡς τῷ ἐφαίνετο, ἀλλαχοῦ νὰ εὕρη δὲν ἠδύνατο, εἰ μὴ εἰς τὰς αὐλὰς τῶν τυράννων καὶ ἡγεμόνων. Σπεύδων δὲ νὰ φθάσῃ εἰς αὐτάς, ἔλεγε καθ' ὁδόν· Δέσποτα Ἰησοῦ Χριστέ, ὅς εἰς τὴν σωματικὴν πρὸς ἡμᾶς παρουσίαν δὲν ἀπεστράφης τὰ μύρα τῆς φιλοθέου πόρνης, αὐτὸς Δέσποτα, μὴ βδελύξῃ καμὲ τὸν ἀμαρτωλόν· ἀλλὰ δέξαι μοι οὐχὶ μύρα, ἀλλ' αὐτὸ τὸ αἷμά μου, τὸ ὁποῖον τρέχω τώρα νὰ χύσω διὰ τὴν ἀγάπην σου· καί, καθὼς εἰς τὴν πόρνην ἐκείνην εὐκόλυνας τὴν εἴσοδον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, οὕτω, Δέσποτα, εὐκόλυνον καὶ εἰς ἐμὲ τὴν εἴσοδον εἰς τὰς αὐλὰς καὶ τοὺς οἴκους τῶν ἀθέων τυράννων Ἀγαρηνῶν, ἵνα κηρύξω τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον, καὶ καταισχύνω τὸν ἀπατήσαντά με διάβολον, καὶ τὴν λεπρώδη αὐτῶν τῶν ἀθέων θρησκείαν. Ταῦτα ἔλεγε μετὰ δακρύων καὶ πόνου καρδίας, ἰκετεύων τὴν πανάχραντον Δέσποιναν ὡς ἐγγυητὴν καὶ μεσίτην του καὶ βοηθὸν ἀπροσμάχητον.

Ἐφθασε τέλος πάντων εἰς τὴν ὑψηλὴν θύραν τοῦ κριτοῦ τῆς ἀνομίας, καὶ ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ, εἰσῆλθεν ἄφοβος, καὶ ὑπὸ μηδενὸς ἐμποδισθεῖς, ἐπροχώρησε καὶ ἦλθεν εἰς αὐτὸν τὸν ἐπίτροπον τῶν Ἀγαρηνῶν, τὸν παρ' αὐτοῖς λεγόμενον Βεζύρην, Ῥουσοῦτ πασαῖ, παρακαθήμενον τότε διὰ τινος κατεπειγούσας τοῦ βασιλείου ὑποθέσεις μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν τῶν ἐν τέλει, καὶ χωρὶς τινος συστολῆς ἢ φόβου εἶπε πρὸς αὐτόν· ἐγώ, ἡγεμῶν, ἤμην χριστιανὸς ἐκ προγόνων· ταῦτα δὲ τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα φορῶ, μοὶ τὰ ἔδωκες σύ· καὶ διὰ τὴν πιστοποιηθῆς ὅτι εἶμαι χριστιανός, ἰδοὺ ἓνα σταυρόν, ὅστις εἶναι σημεῖον, ὅτι μία ἡ ἀληθινὴ πίστις, ἡ τῶν χριστιανῶν· ἰδοὺ καὶ τὰ βαῖα, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ αὐτὰ σημεῖα χριστιανικά· καὶ ἵνα βεβαιωθῆς περισσότερο, ἰδοὺ καταπατῶν τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἀνόμου καὶ ἀθέου θρησκείας σου. Καὶ εὐθὺς ἐξέβαλε ἀπὸ τὴν κεφαλὴν του τὸ πράσινον σαρίκιον, καὶ τὸ ἔρριψε κάτω ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ τὸ κατεπάτησε· καὶ ἀναθεματίζω, εἶπε, τὸν ἀντίχριστον Μωάμεθ τὸν προφήτην σας. Ὁ δὲ βεζύρης ἐξεπλάγη, βλέπων ἓναν εἰκοσαετῆ νέον, τὸν παρρησιασθῆναι εἰς αὐτὸν μὲν τόσον θάρρος, καὶ τὸν ὑβρίζειν τὴν θρησκείαν του μὲν τόσην τόλμην, καὶ τὸν προφήτην του τὸν καλέσει ἀντίχριστον. Καὶ ἔλεγε πρὸς τοὺς παρισταμένους ὑπηρέτας του μετ' ὀργῆς, διατί ἀφήνουσι τὸν ἐμφανίζονται εἰς αὐτὸν οἱ τοιοῦτοι. Καὶ διώρισε τὸν πρῶτόν του ὑπηρέτην τὸν ἐξετάσει μήπως καὶ ἦτο μεθυσμένος ἢ τρελλός; Οὐχί,

ἀπεκρίθη ὁ μάρτυς, πολλὰ καλὰ ἔχω τὰς φρένας μου, καὶ διὰ τοῦτο ὁμολογῶ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν μου Θεὸν ἀληθινὸν καὶ ποιητὴν τοῦ παντός· ὁμολογῶ δὲ καὶ ἑμαυτὸν χριστιανόν, καὶ θέλω νὰ ἀποθάνω διὰ τὴν ἀγάπην του. Μεθυσιμένος εἶσαι, ἀπεκρίθη ὁ βεζύρης· οὐκί, ἀπεκρίθη ὁ μάρτυς. Τότε ὁ βεζύρης ἐπρόσταξε νὰ βάλωσι τὸν μάρτυρα εἰς φυλακὴν. Παραλαβόντες λοιπὸν αὐτὸν οἱ ὑπηρέται τοῦ ἀσεβοῦς, ἔβαλον εἰς μίαν φυλακὴν σκοτεινὴν καὶ τοὺς πόδας του εἰς τὸ ξύλον τῆς ποδοκάκης, καὶ δύο ἀλύσεις, μίαν εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ἄλλην εἰς τοὺς πόδας. Μετὰ δὲ ὥραν μίαν ἔφερε πάλιν αὐτὸν ὁ κριτὴς εἰς δευτέραν ἐξέτασιν. Καὶ παρασταθέντα τὸν μάρτυρα ἠρώτησε λέγων· ἦλθες εἰς σεαυτὸν, ἢ μένεις ἔτι εἰς τὴν προτέραν σου πλάνην; Ὁ μάρτυς ἀπεκρίνατο· ἐγὼ σοι εἶπον, ὦ ἡγεμών, ὅτι χριστιανὸς εἶμαι, καὶ χριστιανῶν γονέων υἱός, καὶ πιστεύω τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν ἀληθινόν, ὅστις ἔγινεν ἄνθρωπος διὰ τὴν σωτηρίαν ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων, καὶ μέλλει πάλιν νὰ ἔλθῃ, καὶ νὰ κρίνῃ τοὺς ἀνθρώπους, καὶ νὰ ἀποδώσῃ ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα του. Ὁ βεζύρης εἶπεν· ἄφες αὐτὰς τὰς ματαιολογίας, καὶ ἔλθῃ εἰς τὴν πίστιν ἡμῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσο καὶ πρότερον, διὰ νὰ λάβῃς ἀπὸ ἐμοῦ μεγάλας τιμὰς καὶ πλοῦτη. Ὁ μάρτυς ἀπεκρίθη· μὴ γένοιτο, ἡγεμών, νὰ ἀρνηθῶ ἐγὼ τὸν ἀληθινὸν Θεόν, τὸν γλυκύτατόν μοι Ἰησοῦν, καὶ νὰ ἔλθω εἰς τὴν ἰδικὴν σας πίστιν, ἥτις δὲν εἶναι ἄλλο τι, εἰ μὴ μυθολογίαί καὶ ἀτοπήματα, τὰ ὁποῖα σᾶς τὰ ἐδίδαξεν ἐκεῖνος ὁ ἀντίχριστος Μωάμεθ.

Λέγει εἰς αὐτὸν ὁ Βεζύρης· ἐὰν δὲν ἀρνηθῆς τὸν Χριστόν, μέλλω νὰ σοὶ κάμω μεγάλας παιδείας. Μὴ γένοιτο, ἐβόησεν ὁ μάρτυς, Χριστὲ βασιλεῦ, νὰ σὲ ἀρνηθῶ οὔτε μὲ λόγον οὔτε μὲ ἔργον, καὶ ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑποστῶ τὰς σκληροτάτας βασάνους. Τότε ἐπρόσταξεν ὁ βεζύρης νὰ θέσωσιν εἰς τὴν κεφαλὴν τοῦ μάρτυρος τὸ σαρίκιον, τὸ ὁποῖον πρότερον ρίψας εἰς τὴν γῆν κατεπάτησεν. Ὁ δὲ μάρτυς μηδὲν εἰπὼν, ἐστάθη καὶ τοῦ τὸ ἐφόρεσαν· ἔπειτα λαβὼν αὐτό, παρευθὺς τὸ ἔσχισεν εἰς δύο, καὶ τὸ ἐτίναξεν ἐνώπιον τοῦ βεζύρη λέγων· λάβε ἄνθρωπε τὸ ἰδικόν σου, καὶ ἄφες ἐμὲ νὰ ἔχω τὸ ἰδικόν μου. Τότε ἐθυμώθη ὁ βεζύρης, καὶ ὄρισε νὰ βάλωσι πάλιν εἰς τὴν φυλακὴν τὸ μάρτυρα, καὶ νὰ τὸν δειρώσι σκληρότατα.

Ἦρπασαν οὖν οἱ θηριώδεις ἐκεῖνοι ἄνθρωποι μὲ ὄρμην αὐτόν, καὶ δειράντες ἀνηλεῶς, τὸν ἔβαλαν πάλιν εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ συναχθέντες ἐκεῖ ὡς κόρακες εἰς πτῶμα, ἄλλοι μὲν τὸν ἐφοβέριζον, ἄλλοι δὲ τὸν ἐκολάκευον, ὑποσχόμενοι εἰς αὐτόν ὅλα τὰ ἀγαθὰ τῆς παρούσης ματαίας ζωῆς. Καὶ αὐτὸς ὁ βεζύρης τῷ ὑπέσχετο νὰ τῷ δώσῃ ὅ,τι ἐπεθύμει, ἂν ἤθελε ἀρνηθῆ τὸν Χριστόν. Ὁ δὲ γενναῖος τοῦ Χριστοῦ ἀθλητῆς ἔδιδε τὰς ἀποκρίσεις ἀρμοδίους εἰς ἕκαστον. Μετὰ τρεῖς ὥρας ἄγεται καὶ πάλιν ὁ μάρτυς εἰς ἐξέτασιν. Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ κριτής· ἦλθες εἰς μεταμέλειαν, ἢ μένεις ἀκόμη εἰς τὸ πείσμα σου; Ὁ μάρτυς ἀπεκρίθη μὲ φωνὴν λαμπράν· μία εἶναι, ὃ ἡγεμών, ἡ ἀληθινὴ πίστις ἢ τῶν χριστιανῶν, καὶ εἷς

Θεὸς τρισυπόστατος, ὁ ὑπὸ πάσης τῆς κτίσεως λατρευόμενος καὶ ὑμνούμενος, Πατὴρ, Υἱὸς καὶ ἅγιον Πνεῦμα, ἡ μία καὶ ἀδιαίρετος φύσις τῆς θεότητος, εἰς τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα ἐβαπτίσθην, καὶ ἔγινα υἱὸς Θεοῦ κατὰ χάριν, καὶ πῶς λοιπὸν νὰ πιστεύσω εἰς αὐτὸν τὸν ψευδοπροφήτην σας Μωάμεθ τὸν ἀντίχριστον. Εὔγε τῆς ἐλευθεροστομίας σου, γενναῖε, τοῦ Χριστοῦ ἀγωνιστά! Εὔγε τῆς σῆς μεγαλοψυχίας, τῆς ἐπαξίου οὔσης οὐρανίων ἐπαινῶν! Κατὰ ἀλήθειαν, ἀδελφοί, κατὰ τὸν Σολομῶντα, ὡς λέων πέποιθε. Τούτους λοιπὸν τοὺς λόγους ὡς ἤκουσεν ὁ τῆς ἀσεβείας προστάτης, ἠλλοιώθη ὅλος ἀπὸ τὸν θυμὸν, καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ὑποφέρῃ τὴν παρρησίαν καὶ τόλμην τοῦ μάρτυρος, καὶ ἀπελπισθεὶς ὀλοτελῶς ἀπὸ τὸ ἀκατάπειστον καὶ ἀμετάβλητον τῆς γνώμης του, ὤρισεν ἵνα λάβῃ τὸν διὰ ξίφους θάνατον. Παρέλαβε λοιπὸν αὐτὸν ὁ δήμιος, καὶ θέλων νὰ δέσῃ τὰς χεῖράς του ὀπίσθεν, ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸν μάρτυρα· καὶ διὰ τί, εἶπε θέλεις νὰ μοῦ δέσῃς τὰς χεῖρας, ὅστις ἦλθον αὐτόκλητος ὧδε; Διὰ τοῦτο ἐδέθη ὁ Χριστὸς μου ἀπὸ τοὺς παρανόμους Ἑβραίους κατ' αὐτὰς τὰς ἁγίας ἡμέρας, διὰ νὰ μὲ λύσῃ ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας, καὶ νὰ τρέχω ἐγὼ χωρὶς δεσμὰ εἰς τὸν θάνατον διὰ τὴν ἀγάπην του. Ἠπόρησεν ὁ δήμιος εἰς τοῦτο, καὶ ἀφῆκεν αὐτὸν λυτὸν. Ἐξῆλθε λοιπὸν ὁ ἀριστεὺς ἀπὸ τὸ ἀδίκον ἐκεῖνο καὶ ἄθεον κριτήριον, θαῦμα ἐξαισίον· διότι οὐ μόνον δὲν ἐδείκνυεν οὐδὲν σημεῖον δειλίας καὶ φόβου θανάτου εἰς τὸ πρόσωπον, ἀλλὰ μάλιστα ἐκ

τοῦ ἐναντίου, ὅλος φαιδρός καὶ χαροποιὸς ἐφαίνετο (τοῦτο δὲ οὐ μόνον οἱ ὁμόπιστοι χριστιανοὶ τὸ διηγοῦντο, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ τῆς πίστεως τὸ ἐμαρτύρησαν). Ἐκράτει δὲ εἰς μὲν τὴν δεξιάν του χεῖρα τὸν σταυρόν, εἰς δὲ τὴν ἀριστεράν εἶχε τὰ βαῖα, καὶ πορευόμενος, ἐφαίνετο ὅτι οὐχὶ εἰς θάνατον ἀπήρχετο, ἀλλ' εἰς νυμφικὸν θάλαμον. Συνέρεε δὲ καὶ πλῆθος χριστιανῶν, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔδιδε καὶ ἐλάμβανε συγχώρησιν.

Ὁ δὲ συνοδίτης του Γρηγόριος, ὅτε ἀπεχωρίσθη τοῦ μάρτυρος ἀπὸ τὸ πλοῖον, ὡς προείπομεν, μὲ λύπην ἀνείκαστον, καθὼς ἀποχωρίζεται μία μήτηρ φιλόπαις ἀπὸ τὸ τέκνον της ἐν καιρῷ αἰχμαλωσίας καὶ διαρπαγῆς, ὑπέστρεψεν, ὅπου παρέμενε, καὶ μετὰ τρεῖς ὥρας (διότι τοιαύτην ἐντολὴν ἔλαβε παρὰ τοῦ μάρτυρος, νὰ ἐπιστρέψῃ ὀπίσω, καὶ νὰ προσεύχεται ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς Θεὸν τρεῖς ὀλοκλήρους ὥρας, καὶ ὕστερον νὰ ἐξέλθῃ νὰ ἐξετάσῃ περὶ αὐτοῦ, τί ἔγινε), ἔστειλεν ἓνα φιλόχριστον χριστιανὸν νὰ μάθῃ περὶ τοῦ μάρτυρος. Ἀπερχόμενος δὲ ἐκεῖνος, εἶδε τὸν ἀθλητὴν τοῦ Χριστοῦ ἐρχόμενον ὁμοῦ μὲ τοὺς δημίους, οἵτινες φθάσαντες εἰς τὸν διωρισμένον τόπον, ἐστάθησαν· ἐστάθη δὲ καὶ ὁ μάρτυς κατὰ ἀνατολάς, καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν ἠΰξατο· Εὐχαριστῶ σοι, ἔλεγε, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι μὲ ἠξίωσας νὰ λάβω θάνατον διὰ σὲ καὶ νὰ χύσω τὸ αἷμά μου διὰ τὴν ἀγάπην σου· Ἀλλ' ἀξιώσόν με, δέομαι, νὰ νικήσω καὶ ἕως τέλους τὸν πονηρὸν διάβολον, καὶ νὰ ἔλθω πρὸς

σὲ μετὰ χαρᾶς, εἰρήνευσον, Δέσποτα, τὸν κόσμον σου, καὶ κράτυνον τὴν ὀρθοδοξίαν εἰς τέλος· μνήσθητι τῶν γονέων καὶ συγγενῶν καὶ φίλων μου καὶ παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος, καὶ χάρισαι αὐτοῖς πάντα τὰ σωτηριώδη αἰτήματα καὶ τὴν οὐράνιον σου βασιλείαν. Ταῦτα εἶπε, καὶ ποιήσας τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου σταυροῦ, ἠσπάσθη τὸν σταυρόν, ὃν ἐκράτει εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ ὄλος γεμάτος ἀπὸ φαιδρότητα καὶ θεοχαρίτως, ἀφ' ἑαυτοῦ χωρὶς προσταγὴν ἐγονάτισε, καὶ μόνος του ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, καὶ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, εἰς χεῖρας σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου, εἶπεν· Ἐλθὼν δὲ ὁ δήμιος, καὶ κτυπήσας ἅπαξ, δὲν ἀπέταμε τὴν κεφαλὴν· καὶ ὁ μάρτυς, ὃ τῆς θαυμασίας σου γενναιότητος λαμπρότατε Χριστοῦ ἀθλητὰ Εὐθύμιε!, καλὰ κτύπα, εἶπεν εἰς τὸν δήμιον. Καὶ πάλιν ἐκτύπησε δεύτερον, καὶ ἔκοψε μόνον ἓν μέρος κρέατος. Ὑστερον δὲ ἔσφαξε τὸν μάρτυρα ἀπὸ τὸν λαιμόν, ὡς πρόβατον ὁ ἀλιτήριος, διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ προφητεία τοῦ μάρτυρος, ἣν εἶπεν, ὡς πρόβατον μέλλουν νὰ με σφάζωσι. Καὶ οὕτως ὁ γενναῖος καὶ ἀήττητος καὶ πανεύφημος Εὐθύμιος ἔτυχε τοῦ ποθουμένου μαρτυρίου καὶ μακαρίου τέλους κατὰ τὴν κβ' τοῦ Μαρτίου μηνὸς τὴν Κυριακὴν τῶν βαΐων, ὥραν ἕκτην τῆς ἡμέρας.

Ὑμνησαν εὐθὺς ἄγγελοι τὸν ἰσάγγελον· ἐκρότησαν μάρτυρες τὸν συμμάρτυρα· εὐφήμησαν ὅσοι τὸν ὄσιον· ὑπεδέξαντο οὐράνια σκηνώματα τὸν οὐρανόφρονα, καὶ στέφη ἄφθαρτα κατέστειψαν τὴν

παναοίδιμον καὶ ἱερὰν ἐκείνην κεφαλὴν τοῦ καλλινίκου, ὀσιομάρτυρος ἀγίου Εὐθυμίου! Ἀλλὰ τίς δύναται νὰ διηγηθῆ ἱκανῶς καὶ τοῦ φιλοχρίστου λαοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν χαρὰν καὶ εὐφροσύνην, ἣν ἔδειξαν, ὅτε εἶδον καὶ ἤκουσαν πῶς ἐσάλπισεν ὁ ἀθλητὴς τὰ νικητήρια. Πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ἐσκίρτησαν, καὶ πάντες ὁμοφώνως ἐδόξαζον τὸν Θεόν. Τὸ δὲ ἀθλητικὸν σῶμα τοῦ μάρτυρος ἴστατο εἰς τὰ γόνατα, χωρὶς νὰ πέσῃ κάτω μὲ ἔκπληξιν τῶν ὀρώντων. Καὶ ἵνα μὴ καταισχύωνται περισσότερο οἱ ὑπεναντίοι, ὤθησαν αὐτὸ καὶ τὸ ἔρριψαν χαμαί. Ὁ δὲ φιλόχριστος ἐκεῖνος χριστιανὸς ὑπέστρεψεν καὶ ἀνήγγειλεν εἰς τὸν συνοδίτην τοῦ μάρτυρος Γρηγόριον, ὅσα ἀνωτέρω διηγήθημεν, τὰ ὁποῖα ἀκούσας ἐκεῖνος, ἠλλοιώθη ὅλος ὑπὸ χαρᾶς καὶ ὡς ὑπόπτερος ἔδραμε νὰ ἴδῃ τὸν νικητὴν, ὅστις γενναίως ἀθλήσας, ἔστησε τρόπαιον κατὰ τοῦ διαβόλου. Δὲν ἔφυγε δὲ ἐκεῖθεν ἕως τῆς ἐρχομένης τετράδης τῆς αὐτῆς ἐβδομάδος, ἣτις ἦτον ἡ κε' τοῦ αὐτοῦ μηνός, καθ' ἣν ἐορτάζομεν τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Θεοτόκου. Τότε ἐσήκωσαν τὸ ἀθλητικὸν ἐκεῖνο σῶμα οἱ δήμιοι (ἐκ τῶν ὁποίων εἶχεν ἀγοράσει αὐτὸ ὁ συνοδίτης αὐτοῦ Γρηγόριος μὲ κόπον πολὺν καὶ ἔξοδα μεγάλα) καὶ τὸ ἐκόμισαν εἰς τὸ νησίον τῆς Πρώτης, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ Γρηγορίου. Καὶ θαῦμα ἦτο τὸ ζεστὸν αἷμα, τὸ ὁποῖον μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔτρεχε ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ μάρτυρος. Ἀλλὰ τὸ παραδοξότερον τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει καὶ αὐτοὺς τοὺς ὅρους τῆς φύσεως εἶναι ὅτι

ἡ σεβασμία κἀρα τοῦ ἀθλητοῦ, τὴν ὁποίαν λαβὼν ὁ Γρηγόριος, καὶ μετὰ δακρῶν ἀσπαζόμενος ἔλεγε· δός μοι λόγον, ἀδελφὲ περιπόθητε, καὶ ἐραστὰ τοῦ Χριστοῦ προθυμότατε, ἅγιε Εὐθύμιε, καὶ μὴ με ἀφήσης νὰ ὑπάγω πρὸς ἀδελφούς μόνος με τόσην λύπην, βαβαὶ τῶν θαυμασιῶν σου Χριστέ! ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ὡσπερ ζῶσα, με ἰλαρὸν ὄμμα καὶ χαριέστατον, ἔβλεπε τὸν ἀδελφὸν Γρηγόριον, ὁμοῦ καὶ τοὺς παρεστῶτας, καὶ τοῦτο οὐχὶ μόνον ἅπαξ, ἀλλὰ δις ἤνοιξε τὰ ὄμματά του, καὶ ἔβλεπε τοὺς παρεστῶτας φαιδρῶ τῷ προσώπῳ, καθὼς διὰ γραμμάτων ἐφάνερωσαν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τινες φιλόχριστοι καὶ φιλομάρτυρες, τῶν ὁποίων δὲν δυνάμεθα διὰ τὴν ἐντολὴν νὰ μὴν ἀναφέρωμεν αὐτολεξεὶ τὴν ἰδίαν περικοπὴν τοῦ γράμματος, λέγουσαν οὕτω· Περί τῶν ἀνοιχθέντων ὀφθαλμῶν, ἀμφιβολία οὐδεμία. Αὐτὸς εἶδον πρῶτος, καὶ οἱ μετ' ἐμοῦ, καὶ πάντες οἱ λοιποὶ ἀνοιγέντας αὐτοὺς χάριεν, καὶ προσηνῶς ὡσπερ ζῶντας ἡμᾶς ἐμβλέποντας, καὶ οἶονεὶ μειδιῶν ἐμφανίζοντος ὅλον τὸ πρόσωπον, καὶ ἅπαντες ἰδόντες, καὶ ὁ ἱεράρχης αὐτὸς ὑπερεθαύμασαν. Κηδεύσας τοίνυν ὁ καλὸς οὔτος καὶ πιστὸς Γρηγόριος τὸν μάρτυρα κατὰ τὸ μοναχικὸν ἔθος, ἔθηκεν αὐτοῦ τὸ πάντιμον λείψανον ἔνδον τοῦ σεβασμίου ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, καὶ μὴ εὐρίσκων πλοῖον ἔτοιμον διὰ τὸ ἅγιον Ὅρος, ὑπῆρχεν ἐν ἀγωνίᾳ καὶ διελογίζετο περὶ τοῦ μαρτυρικοῦ σώματος, ἂν ἠδύνατο τάχα ἐγκαίρως νὰ

μετακομίση αὐτὸ εἰς ἡμᾶς. Τρίτη ἦτο τῆς διακαινησίμου καὶ προέφθασεν αὐτὸν ὁ συμπαθέστατος καὶ φιλάδελφος μάρτυς Εὐθύμιος, διαλύων τὴν ἀθυμίαν καὶ λύπην αὐτοῦ μετὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν καθ' ὕπνον ἔδωκεν αὐτῷ, ὅπερ εἶτε ἐκ λήθης, εἶτε, ἐκ τινος ἄλλης ἀφορμῆς, δὲν εἶπεν εἰς ἡμᾶς ὁ Γρηγόριος, ἀλλ' ὁ ἀνωτέρω φιλόχριστος γράψας ἡμῖν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ὕστερον, ἐσημείωσεν οὕτως· «Ἐνθυμήθην τὸ ὄνειρον, ὅπερ εἶδεν ὁ γέρον Γρηγόριος τῆ τρίτη τῆς διακαινησίμου ἐν τῇ κατὰ τὴν Πρίγκιπον νῆσον οἰκίᾳ μας καὶ μοι τὸ εἶπεν· ὅτι ἔχων λύπην καὶ φόβον περὶ τοῦ ἁγίου λειψάνου, καὶ ἐλπίδα διὰ νὰ τὸ λάβῃ τότε, εἶδεν αὐτὸν καθ' ὕπνου μετὰ χαροποιὸν πρόσωπον ὅστις τῷ εἶπε νὰ μὴ λυπῆται, καὶ ὅτι ὁμοῦ ἔχομεν νὰ ὑπάγωμεν κάτω. Ὁ ἄνθρωπος ὅστις μᾶς ἐβοήθησεν εἰς ὅλα, θέλει ἀγωνισθῆ καὶ δὲν θέλει τὸ ἀφήσει ὀπίσω, καὶ θέλεις λάβει τὸ λείψανον, καὶ θὰ ὑπάγωμεν μαζί».

Ἔλαβεν οὖν πέρας ἡ ὑπόθεσις αὕτη μετακομισθέντων πρὸς ἡμᾶς τῶν λειψάνων τοῦ μάρτυρος, καθὼς θέλομεν διηγηθῆ εἰς τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου.

Καὶ ἄλλο δὲ θαῦμα τελεσθὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας παρὰ τοῦ Ἁγίου διηγούμεθα, καθὼς ἐστάλη ἡμῖν γεγραμμένον ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἄνθρωπός τις Μανουὴλ Μαργαριτῶφ καλούμενος, Ἀγχιαλίτης τὴν πατρίδα, ἔμπορος, ὀρθόδοξος, εἶχε

παιδίον χρόνων ἕξ τὴν ἡλικίαν, ὀνόματι Ἰωάννην. Τοῦτο ἀσθενῆσαν βαρέως ἀπὸ λοιμικὴν νόσον, ἕκειτο ἡμέρας ἑννέα ἄρρωστον, καὶ τέσσαρας ἀναίσθητον, καὶ ἤδη ἔπνεε τὰ λοιόσθια, ἀποφασισμένον παρὰ τῶν συγγενῶν του καὶ ἰατρῶν. Φίλος τις τῆς οἰκογενείας ἐκείνης, γνωρίζων τὰ κατὰ τὸν μάρτυρα Εὐθύμιον, προέτρεψε τοὺς γονεῖς τοῦ παιδίου νὰ προστρέξωσιν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ μάρτυρος. Οἱ γονεῖς συγκατατίθενται, καὶ ὁ γέρον Γρηγόριος προσκαλεῖται νὰ φέρῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὰ μαρτυρικὰ ἱμάτια, ἅπερ σταυροειδῶς ἐπιθέσαντες ἐπὶ τοῦ παιδίου, καὶ μετὰ τοῦτο ἐμβαλόντες αὐτὰ εἰς ποτήριον ὕδατος, ἔδωκαν εἰς τὸ παιδίον νὰ πῖη ἐκ τοῦ ὕδατος ἐκείνου. Τὸ παιδίον, εἰ καὶ εἶχεν ἱκανὰς ἡμέρας νὰ πῖη τι, προθύμως ἐδέχθη τὸ προσφερόμενον ὕδωρ, ὅπερ πῶν ἐγένετο ὑγιές!

Ὁ δὲ συνοδίτης τοῦ ἁγίου Γρηγόριος, εὐρὼν πλοῖον ἀρμόδιον, ἦλθε πρὸς ἡμᾶς ἀγαθὸς ἄγγελος τῆς λαμπρᾶς ὁμολογίας καὶ ἀθλήσεως τοῦ νέου ὀσιομάρτυρος Εὐθυμίου, κομίσας ἐκεῖθεν τὰ σύμβολα τῆς πανενδόξου νίκης τοῦ μάρτυρος, τὰς τρίκας τῆς σεβασμίας αὐτοῦ κεφαλῆς, καὶ τὰ αἱματωμένα ἱμάτια πνέοντα εὐωδίαν ἄρρητον καὶ οὐράνιον. Ἄλλ' ὧ αἶματα ἐκεῖνα, τὰ λαμπρῶς ἐκχυθέντα, καὶ ἀποπλύναντα τὸ αἶσχος τῆς Χριστοῦ ἀρνήσεως! Ὡ αἶματα, τὰ ὅποια νεωστὶ ἐπορφύρωσαν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐλάμπρυναν τὸ γένος τῶν ὀρθοδόξων! Αἶματα μαρτυρικά, τὰ ὅποια εἶναι

αιδέσιμα εἰς τοὺς ἀγγέλους, φοβερὰ εἰς τοὺς δαίμονας καὶ εἰς ἡμᾶς ποθητὰ καὶ ἐραστά· ὧ ἱμάτια, διὰ τῶν ὁποίων ὡς μὲ θώρακα πολλάκις ἀπεκρούσαμεν τὰς καθ' ἡμῶν προσβολὰς τῶν δαιμόνων, καὶ διελύσαμεν τὰς σωματικὰς ἀλγηδόνας καὶ ἀρρωστήματα, καὶ ἠγιάσαμεν ἀρρήτῳ λόγῳ τὴν ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας μολυνθεῖσαν ψυχὴν ἡμῶν. Ἄλλ' ἐπὶ τὸ προκείμενον τοῦ λόγου ἐπανέλθωμεν, πρὸς τὸ τέλος ἤδη ἐγγίζοντες. Ἄς διηγηθῶμεν τὸ καθ' ὁδὸν, ἐρχομένου τοῦ Γρηγορίου, τελεσθὲν τοῦ Ἁγίου θαῦμα, ὅπερ καὶ αὐτό, καθὼς ἐδόθη ἡμῖν γεγραμμένον, ἀναφέρομεν. «Τῇ εἰκοστῇ πρώτῃ τοῦ Ἀπριλίου μηνὸς ἦλθομεν ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν εἰς Ἄβυδον κάτωθεν τοῦ Τεκέ, καὶ ἐγὼ ὁ Χριστόδουλος, ὁ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μαύρης θαλάσσης καταγόμενος, ἀπὸ χωρίον Μεσημβρίαν, ἠσθένησα ἐκεῖ βαρέως ἀπὸ ρίγος σφοδρὸν καὶ κεφαλόπονον, καὶ ἔλεγον ὅτι τώρα ἀποθνήσκω. Εἷς δὲ μοναχὸς ἰδὼν με ἐκεῖ πάσχοντα οὕτω, μὲ ἐσυμπόνησε, καὶ λέγει μοι· ἔχε ὑπομονήν, καὶ ὁ Θεὸς θέλει δεῖξει τὰ θαυμάσιά του. Εἶτα μοι ἔδωκεν νερὸν ἀπὸ τὰ αἱματωμένα πανία, καὶ τὰς τρίχας τοῦ ὀσιομάρτυρος Εὐθυμίου, καὶ πιὼν αὐτό, ὦ! Μέγας εἶσαι Χριστὲ βασιλεῦ! Εὐθὺς ἔγινα ὑγιής, καὶ ἦλθον μετὰ τοῦ γέροντος εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, καὶ ἐπροσκύνησα τὰ ἱερὰ Μοναστήρια».

Ἡμεῖς ἠκούσαμεν καὶ ἕτερον θαῦμα τελεσθὲν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῇ χάριτι τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐρωτήσαντες ἀπεκρίθησαν εἰς ἡμᾶς οὕτω· «Γράφετε εἰς

τὸ γράμμα σας διὰ νὰ σᾶς πληροφορήσωμεν, ποία κόρη, καὶ τίνος θυγάτηρ ἦτον ἢ θεραπευθεῖσα διὰ τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου. Σᾶς δηλοποιοῦμεν λοιπὸν ὅτι τὸ κοράσιον ἦτο ἐτῶν ἐννέα τὴν ἡλικίαν, θυγάτηρ ἐνὸς ἱατροῦ Μαρίνου λεγομένου. Ταύτης ὁ ὀφθαλμὸς ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἤδη ἔπασχεν. Ἐγὼ δὲ ἀπελθὼν, τὸ εἶδον, τὸ ἔσταύρωσα μὲ τὰς τρίχας καὶ τὴν ἐσθῆτα τοῦ Ἁγίου, τὰ ὁποῖα μοι ἐδώκατε, καὶ ἔκοψα ὀλίγον ἀπὸ αὐτὰ καὶ τῆ ἔδωκα. Καὶ μετὰ ὀλίγας ἡμέρας ἡ δούλη εἶπέ μοι χαίρουσα, ὅτι ἰάθη, καὶ εἶδον καὶ ἐγὼ τὸ κοράσιον ὑγιές, καὶ ἐθαυμάσαμεν τὴν χάριν τοῦ Ἁγίου».

Ἄλλος τις Ἀντώνιος καλούμενος, τοῦπίκλιν
Τοπαλέλης, κάτοικος τῶν Κυδωνιῶν, ἠσθένησε βαρέως ἀπὸ πυρετόν, καὶ ἦλθον οἱ φίλοι του, ἵνα τὸν ἐπισκεφθῶσι, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ Κυριακὸς τις, ὁ ὁποῖος διηγεῖτο τὸ νεωστὶ μαρτύριον τοῦ Ἁγίου. Ὁ ἀσθενὼν ἠκροάζετο μὲ προσοχὴν καὶ εὐλάβειαν τὴν διήγησιν, καὶ τῷ ἐφαίνετο ὅτι ἐλαφρώνετο ἀπὸ τὴν ἀσθένειάν του. Τελιωθείσης δὲ τῆς διηγήσεως τοῦ μαρτυρίου, ἔπαυσε καὶ ἡ ἀσθένεια τοῦ πάσχοντος, ὅστις αἰσθανθεὶς ἑαυτὸν ὑγιῆ, ἠγέρθη τῆς κλίνης καὶ ἠὺχαρίσκει τὸν Ἅγιον μὲ ἔκπληξιν τῶν ὁρώντων, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ ἐξῆλθε κατ' αὐτὴν τὴν ὥραν καὶ εἰς περίπατον ὅλος ὑγιῆς. Καὶ τοῦ ῥηθέντος Κυριακοῦ ἐν παιδίον ἄρρωστον ἱατρεύθη μὲ ὀλίγον μέρος τοῦ ἐνδύματος τοῦ Ἁγίου, εἰς ὃν πρὸς εὐχαριστίαν ἀπέστειλε μία λαμπάδα. Τὸ δὲ καϊκίον, τὸ ὁποῖον συναπεκόμισε τὴν λαμπάδα, ἐλυτρώθη ἀπὸ μεγάλην

τρικυμίαν τῆς θαλάσσης, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἀπελπισθέντες οἱ ναῦται, ἐκρέμασαν εἰς τὰ ἄρμενα ὀλίγον ἐκ τοῦ ἐνδύματος τοῦ Ἁγίου, καὶ ἐγένετο γαλήνη ἐν τῷ ἅμα. Τὸ δὲ παράδοξον εἶναι, ὅτι πλεόν τὸ καϊκίον αὐτὸ κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν ἱεράν μονὴν τοῦ Ξηροποτάμου, ἀπήντησε τὸν πολυθρύλητον στόλον τῶν ἐπαράτων ληστῶν, εἰς τοὺς ὁποίους τὸ μικρὸν ἐκεῖνον καϊκίον ἐφάνη εἰς μέγα πλοῖον στόλου βασιλικοῦ, καὶ τοσοῦτον ἐφοβήθησαν, ὥστε διεσκορπίσθησαν ἐνθεν κάκειθεν ἅπαντα τὰ πλοῖα τῶν πειρατῶν, τὸ δὲ καϊκίον ἔφθασε μετ' ὀλίγον σῶον εἰς τὸν ἄρσανᾶν. Ἐκεῖ ἀφ' οὗ ἔμαθον τὴν ἐξ αἰτίας τοῦ καϊκίου διασκορπίσιν τῶν ληστῶν, ἀπεκρίθησαν οἱ ναῦται, ὅτι ταῦτα εἶναι θαύματα τοῦ ἁγίου Εὐθυμίου τοῦ νεομάρτυρος, εἰς τὸν ὁποῖον ἡμεῖς φέρομεν μίαν λαμπάδα, καὶ ἔχομεν καὶ τεμάχιον ἐκ τῶν ἱματίων του, μὲ τὸ ὁποῖον χθὲς ἐλυτρώθημεν ἀπὸ μεγάλης τρικυμίας.

Ἐὰν ἡ διήγησις ἐξετάσθῃ τοσοῦτον, καὶ τινες τῶν ἀκροατῶν ἐβαρύνθησαν, ἅς μὴ μέμφονται, διότι σκοπὸν ἔχω νὰ φέρω εἰς πέρας ἐξηκριβωμένως τὴν διήγησιν τῶν κατορθωμάτων τοῦ Ἁγίου, τὸ μὲν, ἵνα μὴ κατακριθῶ ὡς ὀκνηρὸς δοῦλος, κρύπτων ὅσα ἔλαβον ἐντολὴν νὰ γράψω· τὸ δέ, γινώσκων, ὅτι οἱ περισσότεροι, ὡς γνωστοὶ καὶ φίλοι ὄντες τοῦ Ἁγίου, μετὰ χαρᾶς καὶ εὐλαβείας ἀκροάζονται τὴν διήγησιν πρὸς δόξαν Θεοῦ καὶ ψυχικὴν τῶν ὠφέλειαν. Διὰ τοῦτο δὲν νομίζω ἔξω τοῦ σκοποῦ, ἐὰν φέρω εἰς μέσον

ἔτι μίαν περικοπὴν γράμματος ἑνὸς σεβασμίου φίλου μου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως. Λέγει δὲ οὕτως· «Ἐγὼ κατοικῶν ὧδε ἐν τῷ νησίῳ τῆς Πρώτης, ἄλλην βοήθειαν εἰς τὴν ἐνόκλησιν τῶν σαρκικῶν μου λογισμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων συνεχῶς κατεκεντούμην, δὲν εὔρον, εἰ μὴ τὴν ἐπὶ κλησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου καὶ τὸν τάφον τοῦ νεομάρτυρος Εὐθυμίου, καὶ στοχάζομαι ὅτι ἰδιαίτερα χάρις ἐδόθη εἰς αὐτὸν τὸν Ἅγιον παρὰ Θεοῦ, τὸ νὰ προφθάνῃ καὶ βοηθῇ τοὺς ἀπὸ τοιοῦτον λογισμὸν ἐνοχλουμένους καὶ πάσχοντας».

Τούτου λοιπὸν τοῦ λαμπροῦ ὁσιομάρτυρος τὰ ἄθλα καὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὸν ὑπὲρ Χριστοῦ θάνατον καὶ τὰ θαύματα διηγηθέντες, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἃς τιμήσωμεν καὶ κροτήσωμεν τὴν μνήμην αὐτοῦ τε καὶ τῶν συνάθλων αὐτοῦ Ἰγνατίου καὶ Ἀκακίου, ἐφ' οἷς καυχᾶται τὸ ἅγιον Ὅρος, καὶ ἰδία ἢ ἱερὰ τοῦ Προδρόμου σκῆπη, ἐν ἧ ἤσκησαν οἱ ἀοίδιμοι· πρὸς οὓς εἶπωμεν· Ἅγιοι τοῦ Θεοῦ! Περιφρουρεῖτε ἡμᾶς καὶ περισκέπετε, καὶ πρὸς διάβασιν οὐρανοῦ μακαριότητος καθοδηγεῖτε, ἱκετεύοντες τὴν μακαρίαν καὶ ζωαρχικὴν Τριάδα, ὅπως ἐνταῦθα μὲν χαρίσῃται ἡμῖν ζωὴν ἀνώδυνον καὶ χριστιανικὴν, ἐξελθοῦσι δὲ τοῦ βίου τούτου εἰρήνην τὴν μόνιμὸν τε καὶ ἀστασίαστον ἐν Χριστῷ τῷ ἀληθινῷ Θεῷ ἡμῶν· ᾧ ἢ δόξα σὺν Πατρὶ καὶ ἁγίῳ Πνεύματι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐπιστολαὶ τοῦ ὁσιομάρτυρος Εὐθυμίου,
γραφεῖσαι ἐν Κωνσταντινουπόλει μικρὸν πρὸ τοῦ
μαρτυρίου

Τὴν σοφολογιότητά σου περιπόθητέ μοι καὶ ἀγαπητέ προσφιλέστατε Κύριέ μου κὺρ Ὀνούφριε, ταπεινῶς καὶ θείῳ πόθῳ ζέοντι προσκυνῶ καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἀγίαν σου δεξιάν.

Ἴδου ἀγαπητέ μοι σὺν Θεῷ ἀγίῳ, ἦλθομεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν τῆ τοῦ ἀγίου Θεοῦ βοηθείᾳ, συνοδοιπορήσαντες, καὶ διὰ τῶν ἀγίων σου εὐχῶν, τώρα ἀδελφέ μου καὶ τιμιώτατε πάτερ, καὶ προσφιλέστατε, ἔχω ἵνα παρρησιασθῶ τῆ τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ βοηθείᾳ εἰς τὸ κατηραμένον ἐργαστήριον τῆς καταδίκης, καὶ ὁ γλυκὺς μοι Ἰησοῦς, νὰ ἐξαποστείλῃ οὐρανόθεν τοὺς δύο πρωτοστάτας Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, ἵνα συμμαχήσωσι κατὰ τοῦ ἀοράτου κοσμοκράτορος, εἰς τὸν μέγαν μου τοῦτον ἀγῶνα τῆς ἀθλήσεως, καὶ ἐνδυναμώσωσι τὸν ἀδύνατον, ἵνα ὑποσκελίσω τὸν ἀπατήσαντά με καὶ χαροποιήσω ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον ἐλύπησα διὰ τοῦ παραπτώματός μου. Ἀλλὰ ὅταν ἐγὼ ἔχω τὴν κυρίαν μου Θεοτόκον τὴν μεσίτριαν τῶν ἀμαρτωλῶν τὴν βοήθειαν τῶν ἀπηλπισμένων, τὴν παραμυθίαν τῶν λυπουμενῶν, τὴν ἀπλανῆ ὁδηγήτριαν, αὕτη λέγω ἥτις με ἐξέβαλε ἐκ τοῦ φάρυγγος τοῦ παμφάγου ἄδου, πῶς ἔχει τώρα μὲ

ἀφήση τὸν ἀδύνατον, καὶ οὐ μὴ βοηθήσῃ με; ἐγὼ ὄλος μου ὁ πόθος, ὅλη μου ἡ ἐλπίς, εἰς αὐτὴν τὴν βασίλισσαν Θεοτόκον ἐστὶ ὅλη μου ἡ πνοὴ καὶ ἡ ἔφεσις· ἐκείνη ἤτις ἐβοήθησέ με παιδιόθεν ἕως τώρα, ἐκείνη θέλει με βοηθήσει καὶ τώρα, ἵνα ὁμολογήσω τὸν Υἱὸν αὐτῆς τὸν Μονογενῆ, ἐνώπιον τῶν ἐπαράτων ὀθωμανῶν, ἀλλὰ μὲ ποίας γλώσσας νὰ δοξολογήσω καὶ ὑμνήσω τὴν ὑμνουμένην ὑπὸ πασῶν τῶν οὐρανίων δυνάμεων, εἰς τὰς πολλὰς χάριτας, τὰς ὁποίας ἐποίησεν εἰς ἐμὲ τὸν ἁμαρτωλόν; Ναὶ πολυῦμνητε Δέσποινα εἰς σὲ προστρέχω ὁ δυστυχῆς, ἵνα μεσιτεύσῃς πρὸς τὸν Υἱὸν σου, τοῦ δεχθῆναί με τὸν ἀποστάτην, καὶ συναριθμηῆσαι μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκείνων τῶν ἐργασαμένων περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν. Ἀλλὰ ἀγαπητέ μοι ἀδελφέ, τὸ ἐντρύφημα τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς, ἐγὼ ἐλπίζω καὶ διὰ τῶν ἁγίων σου εὐχῶν εἰς τοῦτον τὸν ἀγῶνα τῆς ἀθλήσεως, ἵνα ποιήσω καλὴν ὁμολογίαν ὁ δυστυχῆς καὶ παμβέβηλος. Τώρα ἠγαπημένε μοι ἀδελφέ, ἴδου σοὶ δίδωμι τὸν τελευταῖον μου ἀσπασμόν, καὶ λαβὼν συνοδοιπόρον τὰς ἁγίας σου εὐχὰς μέλλω κατὰ τὴν σήμερον ἡμέραν Κυριακὴν τῶν Βαΐων ἵνα παρασταθῶ εἰς τὸ ἀθεώτατον κριτήριον τῶν παρανόμων ὀθωμανῶν, καὶ ὁ Κύριος γενέσθω ἴλεος εἰς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον, αἱ δὲ ἁγίαί σου εὐχαὶ ἔστωσαν μετ' ἐμοῦ. Ἀμήν.

Τῆ 22 Μαρτίου 1814, ὁ ἐλάχιστος δοῦλος σας.

Εὐθύμιος Μοναχός.

Προσκυνῶ.

Πρὸς Ἀκάκιον.

Εἰς ἅγιον Ὅρος, τῆ 22 Μαρτίου 1814

Τὴν ὀσιότητά σου, ἅγιε πάτερ, καὶ προσφιλέστατε, ἀγαπητὲ γέρον Ἀκάκιε, προσκυνῶ καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἁγίαν σου δεξιάν.

Ἴδού, πάτερ μου, μὲ τὴν ἁγίαν σου εὐχὴν ἐκίνησα ταύτην τὴν ὥραν διὰ νὰ παρασταθῶ εἰς τὸ βουλευτήριον τῆς ἀσεβείας, ὅπως ἀνακτῆσω ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχασα. Εἶθε ὁ ἅγιος Θεός, καὶ ἡ ἁγία Θεοτόκος, καὶ ὁ τίμιος Πρόδρομος, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι νὰ μὲ συνδράμωσιν εἰς τὸν μέγαν τοῦτον ἀγῶνα· διότι ἤξεύρεις, πάτερ μου, τὴν ἀσθένειάν μου, τὸν ὁποῖον εἶχες ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, ὡς ἔχει ἡ μήτηρ τὸν μονογενῆ αὐτῆς υἱόν. Ἐὰν δὲν ἦσο σύ, δὲν ἠθελον κατορθώσει τίποτε. Ἀλλά, ἀγιώτατέ μου, πάτερ, μὲ ποίαν γλῶσσαν νὰ σᾶς εὐχαριστήσω δι' αὐτὴν τὴν συνδρομὴν, τὴν ὁποῖαν ἔκαμες εἰς ἐμὲ τὸν ἀπολωλὸς πρόβατον, ὃν ἠθελε νὰ ξεσχίση ὁ αἰμοβόρος λύκος διάβολος! Ἀλλὰ δόξα εἰς τὸ κράτος τοῦ Κυρίου μου, ὅστις καὶ ἀπολωλότα μὲ ἐρρύσατο ἀπὸ τὸν φάρυγγα τοῦ διαβόλου, καὶ μὲ ἔφερεν εἰς τὸν εὐλογημένον οἶκόν σας, καὶ ἐγνώρισα καὶ ἐγὼ τὸ ὠφέλιμον τῆς ψυχῆς μου. Εἰς σὲ πάτερ μου ἀγιώτατε, ἐπληρώθη

ἐκεῖνο τὸ προφητικὸν λόγιον τοῦ Κυρίου· «ὁ ἐξάγων ἄξιον ἐξ ἀναξίου, ὡς τὸ στόμα μου ἔσται». Ἐπληρώθη δὲ δι' ὅσων ἔκαμες εἰς τὸν ἐλάχιστον δοῦλόν σου· διότι, ἂν μοι ἔλειπεν ἡ ἰδική σου συνδρομή, δὲν κατάρθωνα τίποτε. Ἴδου σᾶς ἀπονέμω τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, καὶ ἡ χάρις τοῦ Κυρίου μου καὶ τῆς Θεοτόκου εἴθε νὰ μὲ βοηθήσῃ εἰς τὰ ἀπερχόμενά μου βασανιστήρια. Εἴθε ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ μᾶς ἔχῃ ἀχωρίστους ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι, ὡς ἡμεθα καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τιμιώτατέ μου πάτερ καὶ γλυκύτατε ἠγαπημένε μου αὐθέντα, σήμερον τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων, ὡς ὁ Κύριος ὑπήγαινε θεληματικῶς εἰς τὸ ἐκούσιον πάθος, οὕτως καὶ ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς πηγαίνω εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐπαράτων Ὀθωμανῶν διὰ νὰ ἐξιλεώσω τὴν δικαιοσύνην τοῦ Κυρίου διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνομιῶν μου. Εἴθε αἱ ἅγιά σου εὐχαὶ νὰ μὲ συνοδεύωσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον τῆς ἀθλήσεως. Ἀμήν.

Ὁ εὐτελέστατος δοῦλός σας Εὐθύμιος μοναχός

Προσκυνῶ

Πρὸς Ἰάκωβον.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν μηνὶ Μαρτίῳ τοῦ 1814.

Εἰς ἅγιον Ὄρος.

Τὴν ὀσιότητά σου, προσφιλέστατέ μοι καὶ ἠγαπημένε μοι ἀδελφὲ καὶ πᾶτερ μου Ἰάκωβε ἐν Χριστῷ προσκυνῶ, καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἁγίαν σου δεξιάν.

Ἦλθεν ἀδελφὲ μου, ὁ καιρὸς τοῦ θέρους, ὅτε μέλλουσι νὰ θερίσωσι τὸν ὄριμον σίτον. Δειλιῶ καὶ τρέμω, μὴ εἶμαι ἐκ τῶν ἐν σίτῳ εὕρισκομένων ζιζανίων, περὶ ὧν λέγει ὁ Κύριος εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, ὅτε ἠρώτησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπον· «θέλεις ἐκβάλωμεν αὐτὰ· ἄφετε, λέγει, αὐτὰ συναυξάνεσθαι, καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἔρῳ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε αὐτὰ καὶ βάλετε εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον». Ὁ Κύριος, ὅστις εἶναι πολυέλεος, εἶθε νὰ δεχθῇ καὶ ἐμὲ τὸν ἀντάρτην μὲ τοὺς ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ὥρᾳ ἐργασαμένους. Ἀλλὰ, ἀδελφὲ μου Ἰάκωβε, ποίας εὐχαριστίας νὰ σᾶς δώσω, δι' ὅσας εὐεργεσίας μοι παρέσχετε. Ὅντως ἄπορος καὶ ἐλεεινὸς ἦμην, ὅτε μὲ παρελάβετε εἰς τὴν καλὴν σας συνοδίαν! Δόξα τῷ ἁγίῳ Θεῷ, ὅστις σᾶς ἐφώτισε εἰς τοῦτο, καὶ ἤνοιξα καὶ ἐγὼ ὀλίγον τὰ ὄμματά μου, ὅστις ἦμην τυφλός, καὶ ἀνέβλεπα. Τώρα δέ, ἀδελφὲ μου ἠγαπημένε, παραδίδομαι εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀσεβῶν, καὶ σᾶς ἀφήνω τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Αἱ δὲ ἁγιαὶ σας εὐχαὶ εἶησαν μετ' ἐμοῦ. Ἀμήν.

Ὁ ἐλάχιστος δοῦλός σας προσκυνῶ.

Πρὸς Καλλίνικον.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Μαρτίου 22 τοῦ 1814.

Εἰς Ἅγιον Ὄρος.

Τὴν ὁσιότητά σου, ἀγαπητέ μοι καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ κ. Καλλίνικε, ταπεινῶς καὶ εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἀγίαν σου δεξιάν.

Μεγάλως εὐγνωμονῶ ὑμᾶς διὰ τὰς πρὸς με ἀγαθοεργίας σας. Αἱ συμβουλαί σας νομίζω ὅτι δὲν ἔπесαν εἰς ἀκάνθας οὔτε εἰς ξηρὰν γῆν. Ἀγαπητέ μοι ἀδελφέ, νῦν μέλλω νὰ ὀδεύσω ἐκεῖ, ὅπου ἐπεθύμει ἡ ταλαίπωρός μου ψυχὴ, καὶ ἐλπίζω εἰς τὰς ἀγίας σας εὐχάς, ὅπως καταισχύνω τὸν ἀπατήσαντά με σκολιὸν δράκοντα. Σᾶς ἀφήνω τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Παρίσταμαι σήμερον εἰς τὸ παράνομον δικαστήριον. Εἴθε ὁ Κύριος νὰ μὲ εὐσπλαχνισθῇ, νὰ γίνῃ ἴλεως εἰς ἐμὲ τὸν ἀδύνατον. Αἱ δὲ ἅγιάι σας εὐχαὶ ἔστωσαν μετ' ἐμοῦ. Ἀμήν.

Ὁ ἐλάχιστος δοῦλος σας Εὐθύμιος μοναχός,
προσκυνῶ.

Πρὸς Δοσίθεον.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Εἰς ἅγιον Ὄρος.

Τὴν πανοσιότητά σου, περιπόθητέ μοι, καὶ ἠγαπημένε μοι παπὰ Δοσίθεε, ταπεινῶς καὶ εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ ἀσπάζομαι τὴν δεξιάν σου. Τὸν ἅγιον γέροντά μου Κύριλλον καὶ Γαλακτίωνα ταπεινῶς καὶ εὐλαβῶς προσκυνῶ, καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἁγίαν των δεξιάν.

Ἴδου, πάτερ μου, ἀγιώτατε καὶ σεβασμιώτατε γέρον, μὲ τὰς ἁγίας σου εὐχὰς ἤλθομεν κατ' εὐθεΐαν εἰς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ ἰδου σήμερον τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων μὲ τὸν νικηφόρον σταυρὸν παραδίδομαι εἰς χεῖρας τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν, καὶ ὁ Κύριος εἴθε νὰ γίνῃ ἴλεως εἰς ἐμὲ τὸν ἄθλιον καὶ ἐλεεινόν. Ἀλλά, τιμιώτατέ μοι πάτερ, μὲ πόσας δοξολογίας νὰ ὑπερυμνήσω τὸν Κύριον διὰ τὰς εὐεργεσίας, τὰς ὁποίας μοι ἐκάματε. Εἴθε νὰ σοὶ τὰς ἀνταποδώσῃ ὁ πολυέλεος Κύριος· διότι σὺ συνήργησας εἰς ὅλας μου τὰς ὑποθέσεις, ὡς οὐδεὶς ἄλλος. Σᾶς ἀφήνω τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν. Μὲ τὰς ἁγίας σου εὐχὰς τρέχω εἰς τὸ μακελεῖον, ὡς τὸ ἄκακον πρόβατον, ἵνα θυσιάσω ἑμαυτὸν διὰ τὸν γλυκύτατόν μου Ἰησοῦν, ὃν θέλω νὰ ἐξιλεώσω διὰ τὸ παράπτωμά μου. Αἱ ἁγιάί σου εὐχαὶ ἔστωσαν μετ' ἐμοῦ. Ἀμήν.

